

Ferdinand Hrubý

(nemocný kaplan v Lřebuni):

UTRPENÍ PÁNĚ
A NEJSVĚTĚJŠÍ SVÁTOST
OLTÁŘNÍ

Sedm promluv postních.

1931

Nakladem Kazatelny. — Tiskem E. Šprongla v Pelhřimově.

Vyšlo jako příloha „Kazatelny“ svazek XLIV.

Schváleno nejdůstojnější

biskupskou konsistoří v Českých Budějovicích

dne 19. ledna 1931, čj. 630.

Poslední večeře Páně - oběť mše svaté.

„To číňte na mou památku.“

Luc. 22, 19.

Když sv. Alběta, dcera uherského krále Ondřeje II., ubírala se v průvodu slavného poselstva z domova do Němec, aby se stala chotí vévody durynského Ludvíka, a vévoda ji s velikou slávou přijel vstříc, měli mnozí páni a rytíři uherští pochybnost, zda vévoda opravdovou láskou své nevěstě jest nakloněn a proto důvěrně ho žádali, aby jim naznačil, jaké city chová k své nevěstě a jak o ní smýšlí. Tu pravil vévoda: „Vizte tam tu horu v dáli, jejíž lesnatý vrchol nad veškerou krajinou k nebesům se vypíná. Kdyby hora ta byla ze zlata a stříbra a nitro její naplněno bylo drahokamy, přece dražší a milejší jest mi má Alžběta.“ Tu prosil ho rytíř Valter z Wargily: „Dovol, pane, abych slova tvá vyřídil tvé nevěstě.“ „Učiň tak ihned“, pravil Ludvík, „a jako záruku mé lásky a věrnosti dones jí tento malý dárek“. A vévoda Ludvík odevzdal rytíři malé zrcadélko, tehďáž ještě velmi vzácné, jež bylo opatřeno pouzdrem z kosti slonové a na zadní straně vyřezán byl ve slonovině obraz Ukřižovaného Spasitele. Dárek tento způsobil Alžbětě velikou radost, chovala jej pečlivě, a kdykoli ho vzala do ruky, častěji a déle než do lesklého zrcadla, dívala se na Ukřižovaného Spasitele.

Drazí křesťané! Lidská duše je také nevěstou, zasnoubenou vznešenému ženichu, nebeskému ženichu; pozemský život náš je cestou k tomuto ženichu naší duše. Ženichem jest Ježíš Kristus, Syn Boha živého; On sám dal si toto jméno a své vtělení a svou smrt nazval zasnoubením, které Ho spojilo navždy s lidským pokolením. Zdaž také my budeme pochybovati o Jeho lásce, povážíme-li, že On jest nejsvětější a nejjasnější, my pak chudí a hříšní a nuzní jsme; uvážíme-li, že jsme ho tak často urazili, jím pohrdali, jeho dobrodiní nevděkem spláceli a nesčetnými hříchy znova ho křižovali?

Nebeský ženich náš, Ježíš Kristus, abychom o jeho lásce nepochybovali, zanechal nám na památku nebeský dar, vzácný dar, který jest důkazem jeho nekonečné lásky, který také má

na sobě znamení kříže, znamení jeho hořkého utrpení a smrti. A který jest tento dar našeho dobrotivého Spasitele, která je to památka a záruka jeho nebeské lásky? S bázní to vyslovuji. Je to Nejsvětější svátost oltářní. Ježíš Kristus toto největší tajemství ustanovil a nám zanechal, když za nás na smrt šel a řekl: „To čiňte na mou památku“ (Luc. 22, 19). Svátý apoštol Pavel dí: „Kolikrátkoli chléb tento jísti a kalich tento píti budete, smrt Páně zvěstovati budete“ (I. Cor. 11, 26); a církev svatá denně se modlí: „Bože, jenž jsi nám v přepodivné svátosti památku umučení svého pozůstavil“.

Rozmilí v Kristu! Nejsvětější svátost oltářní jest zárukou lásky Ježíšovy, jest památkou jeho přehořkého utrpení a smrti. Posvátný čas postní předvádí nám živě na mysl utrpení a smrt Pána Ježíše, jehož kříž vztýčen na hlavním oltáři, a proto jest utrpení a smrt Pána Ježíše nejvhodnějším a nejmilejším předmětem kázání svatopostních. Leč památkou tohoto přehořkého utrpení a smrti Páně je také Nejsvětější svátost oltářní a proto i ona jest vznešeným předmětem rozjímání svatopostních. V Nejsvětější svátosti oltářní obnovuje a opakuje se celý život a utrpení Pána Ježíše; všecka láska a zbožná úcta, ale i všecka potupa, pohrdání a posměch, jichž dostalo se božskému Spasiteli na cestě křížové, to vše opět děje se mu v Nejsvětější svátosti, v tom tajemném památníku lásky.

V těchto kázáních svatopostních chci vám předvésti sedm obrazů z utrpení Páně a k nim připojím Nejsvětější svátost oltářní; ukázati vám Nejsvětější svátost ve mši svaté, ve svatém přijímání, ve svátostném požehnání, a jako pokrm na cestu do věčnosti; ukázati vám dále Nejsvětější svátost ukrytou na oltáři ve svatostánku, dále při slavné výstavě na trůnu oltáře a při slavnostním a vítězném průvodu o Božím Těle.

Tak vznešený to předmět naší víry, a jsem přesvědčen, že s radostí budete poslouchati tyto řeči mé svatopostní. Dnes počínám s pomocí Boží o prvním obraze z Utrpení Páně. Je to ta poslední večere, při níž Pán Ježíš zůstavil nám nejsvětější důkaz své lásky, a připojím rozjímání o oběti mše svaté.

Bože, jenž jsi nám v přepodivné svátosti památku svého utrpení pozůstavil, dejž nám, abychom tajemství tvé lásky velebili a užítku tvého vykoupení účastni se stali.

Matko Bolestná, oroduj za nás!

V kruté porobě úpěli Israelité v Egyptě a volali proto k Hospodinu za vysvobození z tohoto otroctví. Bůh vyslyšel jejich volání a ustanovil, že je vysvobodí. O půlnoci pobil anděl Hospodinův všechny prvorozené v zemi egyptské, avšak domů, kde bydleli Israelité, ušetřil, neboť dveře příbytků jejich pokropeny byly krví beránka, kterého večer před tím jedli, jak to poručil Bůh skrze Mojžíše. Zlomena tak pýcha krále Faraona. Dovolil tudíž, aby Israelité vyšli ze země egyptské.

I vyšli Israelité radostně z Egypta, z této země poroby, a ubírali se do země zaslíbené, do země otců svých. Na památku tohoto vysvobození z Egypta na rozkaz Hospodinův slavili Israelští každoročně zvláštní slavnost. V každé rodině zabíjeli o slavnosti té beránka a společně ho požívali. Tato slavnost nazývala se Passach nebo Velikonoce, a beránek, který byl zabíjen, slul beránek velikonoční.

Dlouhá století uplynula; často a často slaveny Velikonoce v zemi židovské. Tu přiblížil se čas, kdy předobrazený beránek velikonoční měl se naplniti. Nastaly ony Velikonoce, o nichž pravý Beránek, který snímá hříchy světa, měl býti obětován.

Pán Ježíš, jak víte, slavil s učedníky svými večeři velikonoční. V onom roce, kdy bylo Pánu Ježíši 33 let, slavily se Velikonoce v sobotu; proto beránek velikonoční byl zabíjen v pátek před tím v odpoledních hodinách a večer slavena večeře velikonoční. Avšak Pán Ježíš slavil večeři velikonoční se svými učedníky již ve čtvrtek večer. Jak si vysvětlíme tuto odchylku? Bylo obyčejem, že poutníci, kteří přišli na Velikonoce do Jerusalema, a pak domácí lidé chudí již den napřed zabíjeli a požívali beránka velikonočního. Také Ježíš a jeho učedníci byli v Jerusalemě cizinci, vždyť přišli z Galileje a byli také chudí, proto řídili se zvykem cizinců a lidí chudobných. Ačkoli tedy členové vysoké rady, knížata národa židovského, bohatí a vznešení slavili velikonoční večeři v pátek večer, slavil ji Ježíš po způsobu lidí chudých již ve čtvrtek večer, aby následujícího dne, v pátek, v tutéž chvíli, kdy ve chrámě druhá část beránků pro přední vznešené židy byla zabijena, v tutéž chvíli Pán Ježíš sám jako pravý, skutečný Beránek velikonoční umíral.

Veliký ruch a chvat panoval v oněch dnech mezi obyvateli jerusalemskými; v domech vše se uklízelo, večeřadla se okrašlovala. Kde pak bude božský Spasitel se svými učedníky jísti beránka, vždyť sám neměl, kam by hlavu složil? Ježíš byl

v Bethanii v domě Lazara, jež krátce před tím vzkřísil. Tu pravil Petrovi a Janovi: „Jděte do města, tam potká vás člověk, džbán vody nesa. Jděte za ním a kamkoli vejde, tu rcete pánu domu: Mistr vzkazuje tobě: „Kde jest večeřadlo mé, kde bych jedl beránka s učedníky svými? A on vám ukáže večeřadlo veliké, tam nám připravte“ (Luc. 21, 10-13).

Petr a Jan šli a když vcházeli branou do města, potkal se s nimi člověk, který přicházel od pramene Siloe. Nesa džbán vody v ruce, ubíral se vzhůru k hoře Sionu a vešel do domu Nikodema, který byl členem vysoké rady a tajným učedníkem Kristovým. Krásné večeřadlo bylo k slavnosti již připraveno. Oba učedníci Ježíšovi koupili beránka bez poskvrny a připravili vše potřebné k večeři velikonoční.

Již počaly zářiti hvězdy na večerním nebi, když Ježíš se svými apoštoly kráčet údolím potoka Cedron k hoře Sionu, rozloučiv se před tím v Bethanii bolestně s plačící Matkou svou. Byla to jeho poslední cesta do svatého města, jemuž prokázal tolik dobrodiní, nad nímž před třemi dny hořké slzy proléval, poněvadž nepoznalo času navštívení svého. Božský Spasitel vešel do večeřadla. Stůl pokryt drahocennou pokrývkou; na stole uprostřed stál kalich, který podle ústního podání apoštolové se vypůjčili od svaté Veroniky. Vedle kalicha byl podlouhlý talíř s tenkými bílými chleby, které k lehčímu lámání pravidelnými rýhami byly rozděleny.

Nastala hodina, kdy podle zákona slavnostní večeře počítí měla. Když Ježíš se pomodlil, zasedl s dvanácti apoštoly za stůl řka: „S toužebností žádal jsem tohoto beránka jísti s vámi, prve než bych trpěl.“ A proč žádal si Pán Ježíš tak toužebně tenkrát jísti beránka? Proto, že chtěl nyní v neskonalé lásce své vyplnit, co od 1500 let beránek velikonoční předobrazoval: chtěl totiž sám za lidstvo obětovati sebe a své vlastní tělo a krev v Nejsvětější svátosti svým apoštolům dáti za pokrm.

Když požíli beránka a k němu podle zákona rozličné zeleniny, přišla věčně nezapomenutelná chvíle, kdy Spasitel náš chtěl nám otevřítí celý poklad své lásky. Pán Ježíš vstal od stolu, složil vrchní roucho své, vzal bílý šat a přepásal se. Potom nalil vody do mēděnice a počal umývati svým učedníkům nohy a utíral je bílým šatem, jímž byl opásán (Jo. 13, 4-6). Tímto umýváním nohou chtěl Pán Ježíš apoštoly poučiti, jak mají býti čistí a svatí při události, která bude následovati.

Božský Spasitel vzal opět na sebe vrchní roucho své a posadil se za stolem, rozplývá se takřka láskou v tomto převlebném okamžiku. Vzal chléb, který před ním ležel, do svatých

a ctihodných rukou svých, pozdvihl očí k nebesům a modlil se. Potom žehnal chléb, lámal a dával apoštolům řka: „Vezměte a jezte, totoť jest tělo mé“ (Matth. 26, 26). I přistupovali učedníci k Pánu Ježíši a přijímali z rukou jeho Nejsvětější jeho tělo, Ježíše Krista samého. Potom vzal Ježíš kalich s vínem, díky činil, požehnal a řekl: „Vezměte a pijte z toho všichni, totoť jest krev má nového zákona, která za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů“ (Matth. 26, 28). Apoštolové opět přicházeli k Pánu Ježíši a pili z kalicha; pili jeho Nejsvětější krev, Krista Ježíše samého. Zbožní mužové ti byli hluboce dojatí. Jedli a pili a netázali se: Mistře, co to činíš? Viděli sami jasně, že Ježíš jim dal, co jim před rokem v Kafarnaum byl přislíbil a co oni důvěrně od něho očekávali; viděli zřetelně, že jim dal své nejsvětější Tělo, svou nejdražší Krev, avšak způsobem tajemným, nepochopitelným. Vzpomněli si na slova Ježíšova, která jim řekl v Kafarnaum: „Já jsem chléb živý, který s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky; chléb, který já vám dám, tělo mé jest, které vydám za život světa“ (Jo: 6, 51 s.). Nyní porozuměli, co jim Pán Ježíš tak důtklivě jistil: „Tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj“ (Jo. 6, 56).

Nejmilejší! Slastnou a blaživou láskou zaplesala srdce učedníkův Ježíšových. Avšak ještě něco podivuhodnějšího uslyší! Ježíš pravil jim dále: „To činite na mou památku!“ (Luc. 22, 19.) S úžasem slyšeli z úst Kristových rozkaz, aby činili totéž, co on sám učinil. Těmito slovy Ježíšovými nabyli apoštolové moci a schopnosti, aby chléb a víno v nejsvětější Tělo a nejsvětější Krev Pána Ježíše proměňovali, tohoto nebeského pokrmu sami požívali a také jiným podávali. Oběť a hostina, jak ji Ježíš právě slavil, měla od té chvíle na jeho památku v církvi slavena býti a apoštolové měli býti kněžími, kteří by ji ve jménu Pána Ježíše konali sami a pak skrze své nástupce, biskupy a kněze až do skonání světa.

Konečně dával Pán Ježíš apoštolům tajemná naučení, vždyť nyní s ním jedno byli; jako starší kněz učí mladé kněze o povinnostech jejich svatého úřadu, tak poučoval Kristus své apoštoly, jak mají žehnati a proměňovati chléb v jeho nejsvětější tělo a víno v jeho nejsvětější krev a tento tajemný pokrm jiným rozdávat. Posléze loučil se s nimi Ježíš dojemnými slovy a vykonal svoji velekněžskou modlitbu za své apoštoly a za všechny věřící. Nato vstal od stolu, opustil večeradlo a šel na horu Olivetskou, šel trpět a zemřít. Jidáš zrádce byl již dříve odešel, aby vykonal černý svůj čin ve tmavé noci.

Draží přátelé! Dojemný obraz vyličil jsem vám z utrpení Páně: Ježíš při poslední večeři v kruhu svých apoštolů. Slavný malíř, dávný mistr umění malířského Leonardo de Vinci, stal se známým po celém světě svým obrazem Večeře Páně, dávno před tím, než z obrazárny pařížské ukradena podobizna Monny Lisy jím malovaná. A žádný div: vždyť jeho obraz předvádí nám velikou lásku Ježíšovu v ustanovení Nejsvětější svátosti oltářní. Neboť co božský Spasitel učinil při poslední večeři, to měli apoštolové a jejich nástupcové, biskupové a kněží, konati až do skonání světa: proměňovati chléb a víno v tělo a krev Pána Ježíše. Toto proměňování děje se pak ve mši svaté; a tak jest mše sv. nejkrásnější památkou lásky Ježíšovy, nejskvostnějším ovocem jeho přehořkého utrpení a smrti. O mši sv. jakožto oběti budu mluvit hned v následující části.

II.

V Písmě sv. vypravuje se o zbožném trpiteli Jobovi, že Hospodinu přinášel denně oběť zápalnou za své dítky, aby touto obětí byl Hospodin usmířen, kdyby snad dítky jeho zhřešily. Tak i církev katolická, tato matka starostlivá, přináší denně nejdražší oběť mše sv. za hříchy svých dětí.

Mše sv. jest nekrvavá oběť Nového Zákona, ve které se J. Kristus pod způsoby chleba a vína svému nebeskému Otci skrze ruce kněžské obětuje, jako se jednou krvavým způsobem, na kříži za nás obětoval. Mše sv. jest skutečná oběť, neboť jest při ní viditelný dar, který Bohu se podává, totiž tělo a krev P. Ježíše ve způsobách chleba a vína. Mše sv. jest táž oběť, kterou Ježíš Kristus vykonal na dřevě kříže za lidstvo, ve mši sv. jako na kříži obětuje Ježíš své tělo a svoji krev; na oltáři neviditelně, na kříži viditelně; na oltáři skrze ruce kněžské, na kříži svým utrpením a smrtí svou. Kněz ve mši sv. je toliko zástupcem Pána Ježíše; tak jako když boháč svým služebníkem rozdává chudým peníze, nikoli služebník, ale pán almužnu udílí, tak i ve mši svaté jest sám Kristus, který užívá rukou kněžských jako nástroje, aby ve způsobách chleba a vína obětoval a tak svoji krvavou oběť kříže nekrvavým způsobem obnovoval.

Nejmilejší: Co pohnulo božského Spasitele, aby tuto oběť ustanovil, proč chce denně znova se obětovati svému nebeskému Otci na oltáři?

1. Ježíš Kristus chtěl nám především zanechat památku svého hořkého utrpení a smrti.

Sám to řekl, nežli šel na smrt: „To činite na mou památku!“ My nemohli jsme býti přítomni na Kalvarii, abychom svému trpícímu a umírajícímu Spasiteli se klaněli, proto Kristus se postaral, aby alespoň tato oběť jeho, kterou na kříži vykonal, opakovala se na oltáři, bychom mohli býti při ní přítomni a získali si týchž zásluh, jako bychom s Marií Pannou a Janem a se všemi jeho věrnými na Kalvarii u kříže Ježíšova byli stáli. Syn Boží viděl dále, že ačkoli za všechny lidi trpěl a umřel, přece mnoho milionů lidí vlastní vinou spaseno nebude. Jako Vykupitel světa miluje však i tyto lidi a chce jim pomoci. Nabídl se tedy svému nebeskému Otci, že nikoliv jen tři hodiny, nýbrž až do skonání světa chce na kříži pniť a tak ve své moudrosti a neobsáhlé lásce ustanovil oběť mše sv., ve které denně duchovně své tělo ukazuje a obětuje a tak svého Otce nebeského k většímu milosrdenství povzbuzuje. Kristus Ježíš ukazuje svému nebeskému Otci při tom své rány, své utrpení, které ve smrti podstoupil, to vše mu představuje, jakoby vše nyní trpěl a snášel. Proto má pravdu církev sv., nazývající mši sv. ustavičnou památkou krvavé oběti Ježíšovy na kříži. Podstatné obřady při mši sv. rovněž nám připomínají utrpení Pána Ježíše. Svatá hostie po proměňování pozdvihuje se nad oltář, jako Kristus byl pozdvižen na kříži; sv. přijímání pamatuje nás, jak byl Kristus do hrobu položen. Kněz při mši sv. modlí se s rukama rozpjatýma, na oltáři stojí kříž, kříž vyší i na rouchu mešním, kněz při mši sv. mnohými kříži žehná sebe i dary obětní: to vše nám hlásá, že nám P. Ježíš ve mši sv. zanechal památku svého přehořkého utrpení a smrti.

2. Božský Spasitel chtěl nám ve mši sv. podávat i také milosti získané krvavou obětí na kříži. Užitky smrti jeho jsou: Opuštění hříchů, vyslyšení proseb, požehnání vzdejší a věčná odměna. Jaké to vzácné nebeské dary podávají se nám skrze oběť mše sv.!

a) *Oběť mše sv. působí opuštění hříchů*, neboť mše sv. jest oběť smíření. Na kříži volal Kristus k svému nebeskému Otci: „Otče, odpusť jim!“ Právě tak volá ve mši sv. za ty, kteří jsou při mši sv. Jako krev zabitého Abela volala do nebe o pomstu, tak krev Kristova volá při mši sv. k nebi o smilování — a krev Kristova, nejmilejšího Syna Božího, působí přece mocněji, než krev Abelova. Když Bůh na přímluvu Abrahamovu pro deset spravedlivých chtěl ušetřit město Sodomy a Gomorrh, jak teprve mocnou a spasitelnou jest nám přímluva Ježíše Krista, který se sám ve mši sv. za nás v oběť podává! Loď s četnými cestujícími plula kdysi po moři, když tu přihnala se prudká

bouře a loď octla se v největším nebezpečí. Tu velitel lodí vzal malé dítě kteréhosi cestovatele do náruči své, pozdvihl ho k nebi a volal: „Aspoň pro toto nevinné dítě, Pane, smiluj se nad námi!“ — a bouře v brzku se utišila. Když tedy Bůh pro nevinné dítě se smiloval, jak teprve milostivým bude, když při oběti mše sv. jemu jednorozeného Syna jeho podáváme! Ano, mše sv. jest obětí za hříchy, působí odpuštění hříchů, chrání hříšníka před věčným zavržením, neboť dává milost právě kajcnosti a nakloňuje duši ku pravému pokání.

b) *Skrze oběť mše sv. vyslyší Bůh modlitby naše*, neboť mše svatá jest nejdokonalejší obětí prosby. Proto praví sv. František Saleský: „Modlitba, kterou člověk spojuje s obětí mše sv., má velikou moc“ a sv. Jan Zlatoústý učí: „Andělé při nejdražší oběti mše sv. mocněji a důtklivěji se za nás přimlouvají; a cti-hodný P. Kochem radí: „Kdo si stěžuje, že se nemůže dobře modlit, ten ať jde na mši sv., aby Kristus se za něho a místo něho modlil a jeho slabé a vadné modlitby doplňoval.“

c) *Oběť mše sv. přináší nám i časné požehnání*. Pán Bůh chrání nás všeho neštěstí, pomáhá při práci a žehná na statcích pozemských. Proto sv. Filip Neri měl v obyčeji, že před každou důležitou prací obětoval mši sv., a práce ta jistě se zdařila; a sv. František Saleský praví: „Po celý týden nabývá síly, kdo ráno při mši sv. tak blízko stál u božského Spasitele svého.“

d) *Mše sv. přináší konečně též odměnu pro věčnost*. Jako ten, kdo stoupá po schodech, stoupá každým krokem výše, tak i ten, kdo nábožně obcuje mši sv., stoupá vždy o stupeň výše k nebi. Obzvláště horlivost, s jakou mši sv. nábožně slyšíme; obtíže, jež působí špatné počasí, špatná cesta, veliká vzdálenost od kostela, chladno a zima atd., zajisté u Boha bez zvlášť bohaté odměny nezůstanou.

*

Sv. Františka ze Chantal byla velikou ctitelkou Nejsvětější svátosti. Úctu svou zvláště projevovala velikou horlivostí a vroucností při mši sv. Denně byla přítomna při jedné mši sv., v neděli a ve svátek byla na dvou mši sv. Když se dověděla, že jeden z klášterů, které založila, jest tak chudý, že řeholní sestry jen o svátcích mohou mši sv. slyšeti, poněvadž neměly prostředků, aby si kněze vydržovaly, byla nad tím hluboce zarmoucena a ihned poslala jim tolik, aby si mohly samy kněze opatřiti. Sv. Františka pravila, že nikdy nedojala jí tak hluboce nouze některého domu řeholního, jako tato a že pocítila lítost nad tím, že sestry řeholní o tak velikou milost připraveny byly, když nemohly denně býti přítomny této oběti života a lásky.

Drazí v Kristu Pánu! Kéž byste i vy tak vysoce cenili a vážili si mše sv. jako tato svěťice; uvažte jen, co jste dnes o nejdražší oběti mše sv., o jejím ustanovení, jejím významu, jejích nesmírných účincích pro život pozemský i pro život věčný. Osvědčte lásku svou k Pánu Ježíši, svému božskému Spasiteli, tím, že často a s radostí přítomni budete mši sv. Netřeba vám snad připomínati, že na všechny neděle a svátky tak činiti máme, toť naší přísnou povinností, jak nám ukládá Boží i církevní příkázání. Ale i ve dny všední podle možnosti a času máte se vynasnažiti, abyste mohli do kostela na mši sv. Kdybyste věděli, že někde lze spatřiti božské Jezulátko v jeho vlastní podobě, jako se zjevilo sv. Antonínu, jak byste nešetřili námahy a tam spěchali! Kdyby při každé mši sv. přítomným se rozdávalo po jedné nebo po dvou korunách, jak by sem lidé chvátali! Ach, což, ubozí, nevidíte? Zdali při každé mši sv. není přítomen Ježíš, Syn Boží, skutečně a pravdivě? Zdali ty milosti, které při mši svaté můžeme získati, nemají větší ceny než všechny koruny tohoto světa?

Milí křesťané! Následujte příkladu svatých a světic Božích, následujte příkladu všech zbožných duší křesťanských a přicházejte, pokud možno, i někdy ve všední dny, zvláště v této době svatopostní do kostela, byste s pozorností, úctou, zbožností a láskou mši sv. obcovali jako apoštolé při poslední večeři Páně. Vzpomeňte při mši sv., jako byste stáli na Kalvarii, neboť kněz ukazuje vám totéž tělo hřeby probodené, tutéž drahocennou krev, která proudem z ran těch tekla. Klaňte se při mši svaté svému Spasiteli s vírou, pokornou nadějí a láskou, aby těch vzácných nebeských účinků mše sv. dostalo se i vám ku zbožnému, bohumilému životu, k blažené smrti a jedenkrátě i k blaženosti věčné.

P. Ježíš na hoře Olivetské - sv. přijímání.

*„I ukázal se jemu anděl s nebe,
posiluje ho.“* Luc. 22, 43.

Svatý Stanislav Kostka narodil se 30. října 1550. na zámku Kostkově v Mazovsku, v království Polském, jako syn vznešeného šlechtice. Měl zbožnou matku, Markétu roz. šlechtičnu Kryskou, která ho záhy učila Boha znáti a milovati. Když mu bylo 14 let, dán byl Stanislav se svým bratrem Pavlem do ústavu Otců Jesuitů ve Vídni; zde osvědčoval obzvláštní úctu k Nejsvětější svátosti oltářní. Denně slyšel dvě mše svaté, dlouho klečel před svatostánkem a každý týden přistupoval ke sv. přijímání. Bohužel však musili vídeňští Jesuité roku 1565 ústav svůj opustiti a Stanislav najal pro sebe, svého bratra a vychovatele Bylinského soukromý byt ve Vídni, aby mohli pokračovati ve svých studiích. Bratr jeho Pavel počal nyní žiti volný život, kdežto Stanislav s dvojnásobnou horlivostí cvičil se ve zbožnosti, nikdy nešel kolem kostela, aby se tam nezastavil a milovanému Spasiteli ve svatostánku se nepoklonil.

Tento zbožný život Stanislavův nelíbil se ani bratru jeho Pavlovi, ani jeho vychovateli, od nichž bylo mu snášeti mnoho příkoří. Leč Stanislav nedbal posměchu ani útiskův a dále se cvičil ve zbožnosti. Dvě léta snášel pohanu a posměch za svou zbožnost. Tu upadl do těžké nemoci. Přál si vroucně, by mohl i v nemoci své přijímati svátost oltářní. Nebylo však nikoho, kdo by mu kněze přivedl, neboť domácí pán, který byl luteránem, nechtěl trpěti, by katolický kněz se svátostným Spasitelem do jeho domu vkročil, a bratr Pavel s vychovatelem rovněž tak smýšleli. Zbožný Stanislav, hlubokým bolem sklícen, vroucně prosil Boha za útěchu a posilu. Jeho modlitba byla vyslyšena. Hle, svatá panna Barbora přišla k němu v průvodu dvou andělů, jeden nesl kalich s Nejsvětějším tělem Páně a z jejich rukou přijal, po čem toužil, Nejsvětější tělo Páně. Zázračně potěšen a posilněn přestál Stanislav těžkou nemoc a brzo dokončil svá studia, načež vstoupil do řádu Tovaryšstva Ježíšova a dokončil svatý život svůj podobně jako svatý Alois v mládistvém věku

18 let. Usnul tiše v Pánu po třetí hodině ranní dne 15. srpna 1568 ve svátek Nanebevzetí Panny Marie, kterou tak něžně miloval a vroucně ctil.

Jako se zjeví anděl sv. Stanislavovi, podobně zjevil se anděl též trpícímu Spasiteli. Tu noc po poslední večeři klečel božský Spasitel sám, od svých opuštěn, v zahradě Getsemanské pod korunami stromů olivových a v předtuše své blízké smrti trpěl úzkostí v pravdě smrtelnou. V prachu země klečel a volal úpěnlivě k Otci nebeskému o útěchu a posilu. Jeho modlitba byla vyslyšena. „Ukázal se mu anděl s nebe, posiluje ho.“ Bohem omilostněné osoby, které staly se hodnými toho, aby v duchu viděly utrpení Páně, vypravují, že anděl podal P. Ježíši kalich na způsob kalicha mešního a dal mu z něho píti. Ježíš pil z kalicha toho, posílněn pak povstal a odevzdán do vůle Boží, šel na smrt.

Drazí v Kristu! Jako božský Spasitel, tak nalézá se často také křesťan na hoře Olivetské; neboť celý život náš jest cestou, slzavým údolím, často bývá člověk malomyslným a volá k nebi o útěchu a posilu. Zdalíž pak i křesťanu ukáže se anděl s nebe, aby ho posílil a potěšil? Anděl ovšem se mu neukáže, ale jiný posel Boží, kněz katolický, podá mu nebeského pokrmu. Nejsvětější svátost oltářní ve svatém přijímání, tělo Páně jako posilu na cestu tímto životem. Proto chci vám dnes ukázati druhý obraz z utrpení Páně: Ježíš na hoře Olivetské, k němuž opět připojím Nejsvětější svátost oltářní při svatém přijímání.

Bože, jenž jsi nám v Nejsvětější svátosti památku utrpení svého pozůstavil, dejž nám, abychom toto drahé tajemství lásky tvé tak uctili, bychom ovoce jeho stále v sobě zakoušeli!

I.

Poslední večeře Páně skončena; požit byl beránek velikonoční, ustanovena památka lásky Ježíšovy, Nejsvětější svátost oltářní a učiněno zaslíbení, že bude trvati až na konce věkův. „I šel Ježíš podle obyčeje se svými apoštoly na horu Olivetskou.“ Na úpatí hory byla olivová zahrada, která patřila ke dvoru Gethsemane. Zahrada olivová byla sotva 20 kroků vzdálena od potoka Cedron a měla své jméno tak jako dvůr, že zde z ovoce olivových stromů tlačili olej. Nábožní křesťané, pojďte se mnou v duchu sem do této zahrady, v níž Ježíš počal trpěti.

Noční ticho všude zavládlo, měsíc v úplňku skytá mírné světlo tmou zahalené zemi. Jaro nastalo a rozvíjelo se právě v celé kráse své, staré stromy olivové vypučely v květ a jarním životem dýchala celá příroda.

Do zahrady Gethsemanské vešel Ježíš s jedenácti apoštoly; co dvanáctý kráčel zatím jinou cestou. Pán Ježíš pravil jim: „Modlete se, abyste nevešli v pokušení.“ Se svatým Petrem, Jakubem a Janem šel dále do zahrady, kdežto druzí apoštolové blíže zahradních dveří usadili se na zem pod strom olivový. Avšak i ty tři apoštoly, Petra, Jakuba a Jana zanechal P. Ježíš uprostřed zahrady, sám pak odešel od nich jen tak daleko, co by kamenem dohodil; tam stály stromy olivové hustěji pohromadě, takže tvořily hluboký stín, a tam padl Ježíš na kolena svá, smutek uhostil se v jeho srdci, vždyť vzpomínal na svou brzkou strašlivou budoucnost. V samotě hory Olivetské bojoval božský Spasitel trojnásobný strašlivý boj smrtelný.

1. Pán Ježíš hleděl v duchu zpět do minulosti a viděl všechny hříchy světa v jejich příšerné zlobě, viděl všechny nepravosti, které na zemi spáchány byly od prvního hříchu Adamova až po hříchy posledních okamžiků. Viděl, jak lidstvo pobloudilo odpadem od pravého Boha, viděl hrůzyplnou modloslužbu, jež se neštitila ani lidských obětí! Nejsvětější duše Ježíšova zhrozila se množstvím a příšerností těchto hříchů, užasla nad velikostí lidské zloby a nevděku proti Bohu — a vše to naplnilo srdce Spasitelovo takovým bolem, že zaúpěl: „Otče, je-li možno, odejmi kalich tento ode mne!“ Leč vzpamatoval se opět a s odevzdaností zvolal: „Ne má, ale tvá vůle se staň!“

Potěšen touto dětinnou modlitbou, vrátil se Spasitel k apoštolům — leč oni umdlení a unaveni tvrdě spali. Vzbudil je a laskavě řekl jim: „Což jste nemohli ani jednu hodinu bdít se mnou? Bďte, a modlete se, abyste nevešli v pokušení!“ Po těchto slovech vrátil se Pán Ježíš opět na místo, kde se modlil, a tu nový boj zachvátil jeho nitro.

2. V duchu hledí do předu a vidí ta nelidská muka a útrapy, jež ho čekají. Vidí Ježíš Kristus nevěrného Jidáše, jak přichází, aby provedl kletý čin svůj; vidí, jak žoldnéři na něho se sápají a jej poutají; vidí, jak apoštolové ho opouštějí, jak vydán jest zuřivému lidu; slyší zběsilý křik zaslepeného a pošťvaného zástupu; vzpomíná na potupný políček, pokořující bičování a bolestné trním korunování; vzpomíná na hřeby i na kříž, na všecku potupu a posměch a všecka ta muka, jež má trpět na potupném dřevě kříže. Vše to vidí Ježíš v duchu napřed, duše jeho plní se hrůzou a úzkostí, bolestnými vzdechy a hořkostí, tíže bolu tlačí ho k zemi. Opět zvedá ruce k nebi a úpěnlivě volá: „Otče, je-li možná, odejmi kalich tento ode

mne,“ ale pln odevzdanosti a pokory připojuje: „Avšak ne má, nýbrž tvá vůle se staň!“ Nejistým krokem potácí se Pán Ježíš k apoštolům, aby ve své péči a lásce na ně pohleděl, vidí však, jak opět spí, a když je znova napomenul, aby bděli a modlili se, omlouvá jejich ospalost slovy: „Duch zajisté hotov jest, ale tělo mdlé.“ Pak jde po třetí do samoty, aby se tam modlil; nový bol a nová muka skličují jeho duši.

3. Spasitel vševidoucím okem svým hledí do daleké budoucnosti a vidí, že nesmírně mnoho lidí zahyne, ačkoliv hořké utrpení a smrt pro ně podstoupí. Vidí, jak mnoho křesťanů, jeho jménem pokřtěných, povede život nekřesťanský; slyší potupy, urážky a rouhání, kletby a křivé přísahy, které vycházejí z tolika křesťanských úst; vidí znešvácování neděl a svátků křesťanských; vidí všecku neúctu a vlažnost i nevďek, jehož se mu dostává v Nejsvětější svátosti oltářní; vidí slzy zarmoucených rodičů, prolité nad neláskou nezvedených dětí; vidí všechny hříchy nestřídmosti v jídle a pití a v požitcích radosti pozemských; vidí všechny hříchy nečistoty, pro něž zvláště trpěti musí; vidí tisícero nelásku, nepřátelství, lež a přetvářku i mezi těmi, kteří jeho dítkami se nazývají; vidí tisíce těch, kteří zhynou, protože nepamatují na jeho bolestné utrpení a na svou spásu. Jaké hoře, jaký bol pro láskyplnou duši Spasitelovu, který přišel spasit všech! Jaká strašlivá myšlenka: nadarmo, nadarmo budu trpěti a umíratí za tak mnohé! Krvavý pot vyráží na jeho čele a stéká v těžkých krůpějích po jeho tváři. Ve smrtelném bolu klesá do prachu země a volá: „Otče, otče můj, odejmi kalich tento ode mne, bych ho nemusel pít; ne má, ale tvá vůle se staň!“

Tak se modlí, tak prosí Pán Ježíš po třetí a modlitba jeho jest vyslyšena, neboť anděl s nebe se ukázal, posiluje ho; přinesl mu útěchu a posilu od Otce nebeského. Anděl ukázal mu zástupy blažených, kteří jeho smrtí vykoupení vejdou do nebeské slávy; ukázal mu nepřehledné zástupy všech národův a pokolení, všech jazyků a kmenů, kteří stojí u trůnu Beránka a věčné chvály Bohu prozpěvují. A tento nevýslovně dojemný pohled duši Ježíšovu posilnil a občerstvil; jeho srdce vzmužilo se k boji; v plném zápalu své lásky vzhopil se, by podstoupil oběť, kterou věčný Otec od něho žádá, aby vypil kalich utrpení až do poslední krůpěje, poslušen až k smrti — k smrti pak kříže.

Ještě několik minut prodléval Ježíš ve stínu olivových stromů, potom povstal, byl sice ještě smuten, ale nadpřirozeným způsobem posilněn, mohl klidně a odhodlaně jíti ke svým apošto-

lům. Potním rouchem utřel tvář svou — byla bledá, zkormoucená, vytrpěnou úzkostí smrtelnou.

Když přišel Ježíš k učedníkům, leželi jako dříve na zemi a spali. I vzbudil je a řekl: „Vstaňte, pojdte; hle, zrádce přichází!“ Ano, přicházel zrádce! Opodál na protější straně potoka Cedron míhal se při svitu pochodní zástup ozbrojenců, v čele jim krácel Jidáš, jeden ze dvanácti, který před několika málo hodinami seděl za stolem Páně a těla a krve svého Spasitele požíval. Blížil se zradit svého Boha a Pána! Ježíš vykročil ze stínu olivových stromů a ubíral se, provázen Petrem, Jakubem a Janem, ke dveřím zahradním.

Nejmilejší! Vážný a dojemný obraz z utrpení Páně viděli jsme dnes: Ježíš na hoře Olivetské ve smrtelné úzkosti krví se potí. Avšak tento obraz ukazuje nám také útěchu nebeskou: *krev Ježíšovu, prolitou za spásu světa!* Tuto drahocennou krev, kterou Ježíš na hoře Olivetské prolil, která kameny zahrady Gethesmanské tak hrůzně zbarvila, tu krev zanechal nám v Nejsvětější svátosti oltářní, krve té požívati můžeme ve svatém přijímání. Jako božský Spasitel na hoře Olivetské pil z kalicha utrpení a z kalicha lásky a byl posilněn, aby dokonat veliký úkol svého života, tak i věřící křesťan z drahocenného kalichu se nasycuje a napojuje, aby statečně a Bohu oddán krácel tímtoездеjším životem a došel bezpečně svého věčného cíle: to děje se ve svatém přijímání požíváním Nejsvětějšího těla a krve Krista Ježíše. Svaté přijímání jest tudíž novým důkazem lásky Ježíšovy, jest nebeským plodem se stromu spásy.

II.

Stará pověst vypravuje o ptáku pelikánu, že když mláďata jeho jsou uštknuta jedovatým hadem a hrozí jim blízká smrt, že jim žíly proklove, aby otrávená krev jim vytekla, potom sám bolestně a smrtelně se zraní, by vlastní krví svou mláďata napojil a život jim zachoval. Totéž činí také Ježíš, náš láskyplný, božský Spasitel. Ne jednu, ale tisíce smrtelných ran při svém utrpení snášel, aby krví svou krev naši, hříchy otrávenou, v jinou, zdravou proměnil, nás svojí vlastní krví pro život věčný živil a zachoval. To činí ve svatém přijímání, ve kterém se nám podává pod způsobou chleba tělo a krev Ježíše Krista za pokrm našich duší.

Jako tělo potřebuje pokrmu a nápoje, aby nevysílilo a nezemdlelo, tak i duše potřebuje nadpřirozeného pokrmu, aby ne-

umdlávala v dobrém, aby v boji proti hříchu naděje neztrácela, nýbrž, aby nadpřirozený život zachovala až do dnů věčnosti. Tento nadpřirozený pokrm, který naši duši živí, sílí, zachovává, jest tělo a krev Ježíše Krista, kterýžto pokrm nám v Nejsvětější svátosti zanechal a který se nám podává ve svatém přijímání.

Svaté přijímání je tedy nejúčinnější prostředek k zachování našeho života duchovního.

1. *Svaté přijímání spojuje nás co nejúžeji s Kristem.* On sám to pravil: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.“ Jeho pokrm, který přijímáme pro tělo, přechází v naši krev a životní mizu a tak se s námi spojuje, tak jako dva kusy vosku, když se zotaví, slučují se ve spolek a tvoří jediný celek, nebo jako dobrý vrub, štěpený na planý strom, celý strom zušlechtí — tak spojuje se tělo a krev Ježíšova ve svatém přijímání s naším tělem a s naší krví, spojuje se s námi v jedno a tak naši lidskou přirozenost povznáší a zušlechťuje. „Kdybys mohl ponožit ruku svou do tekutého zlata,“ praví sv. Jan Zlatoústý, „bude ruka tvá pozlácena.“ Tak tomu je s naší duší ve svatém přijímání. Spojením s Kristem duše naše Bohu se připodobňuje, takže všechny naše myšlenky, slova a skutky, naše řeči a modlitby stávají se takřka božskými, to jest, nabývají ceny a zásluh u Boha, a tedy po svatém přijímání můžeme říci se svatým apoštolem: „Živ jsem, ale ne já, živ jest ve mně Kristus.“

2. *Svaté přijímání seslabuje naše zlé náklonnosti a posilňuje nás k dobrému.* Následkem hříchu Adamova jest naše vůle více k zlému nakloněna než k dobrému; jest nám vyznati, že zlé tak snadno a lehce konáme, avšak dobré stojí nás často mnoho námahy; že tak snadno hněvu, marnivosti, smyslnosti, nepřátelství a nenávisti se poddáváme, že tak snadno a lehce podléháme v boji se hříchem! Ve svatém přijímání podává nám Ježíš Kristus nadpřirozenou pomoc. Když žena ze sv. evangelia důvěrně dotekla se roucha Ježíšova, byla ihned uzdravena; čím spíše vnitřní spojení s Kristem ve svatém přijímání uzdraví naši duši ode vší slabosti a ode všech vad jejich! Ano, kdo častěji Nejsvětější svátost oltární přijímá, zajisté dosvědčí: Svaté přijímání krotí všechny naše zlé náklonnosti, ničí jejich sílu, takže nemohou duši více škoditi; svaté přijímání rozmnožuje náklonnost k dobrému, takže rádi a bohumile se modlíme, posloucháme, poctivě a trpělivě žijeme, povinnosti svého stavu rádi plníme, v Bohu a ve věcech božských pravou radost nalézáme.

3. *Svaté přijímání očišťuje nás od všedních a chrání před hříchy smrtelnými.* Když dítě do-

stává špatný a nezáživný pokrm, bývá bledé a nezdravé a onemocní; když však se mu dá zdravý a výživný pokrm, posilní se, uchrání se před nemocí a zachová se při životě. Rovněž tak je tomu ve sv. přijímání; svaté přijímání je silný pokrm, který nás před smrtí duše, t. j. před těžkým hříchem chrání a od všedních, lehkých hříchů duši naši očisťuje a uzdravuje. Vždyť Kristus Pán sám pravil: „*Bude-li kdo jísti z chleba toho, neumře na věky*“, a touto smrtí rozumí Kristus právě onu duchovní smrt, kterou působí hřích smrtelný.

4. Svaté přijímání jest konečně zárukou slavného vzkříšení v den poslední a závdavkem věčné blaženosti. Ježíš Kristus slavně slíbil: „*Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den nejposlednější.*“ Jako Boží všemohoucnost v zrno obilní vložila zárodek nového života rostlinného, tak Ježíš, když přijímáme jeho Nejsvětější tělo a krev, vkládá do našeho smrtelného těla zárodek nesmrtelnosti a života věčně blaženého; a jako hrob v Jeruzalemě nemohl v sobě zadržeti božského těla Kristova, a Kristus slavně zmrtvýchvstal, právě tak nebude moci hrob zadržeti našeho těla, a také my slavně zmrtvýchvstaneme, když nasyceni jsme tělem a krví J. Krista v hodném sv. přijímání. Kristus může tělo, které s jeho tělem jest spojeno, v poslední den z hrobu zase vzkřísiti podle svého zaslíbení k věčnému, blaženému životu.

Rozmilí v Kristu! Uvážíme-li tyto pravdy a tyto milosti, jež nám božský Spasitel tak obětavě podává, když požíváme jeho přesvaté tělo, zda neoplývá tu srdce naše *láskou* a *vděčností*? Zda nepocítíme touhu po tomto chlebě věčného života, po tomto pokrmu, jehož ani andělé nemají? Zda nemáme se vždy s *největší zbožností* blížit ke stolu Páně, abychom přijímali Nejsvětější svátost? *S pokorou* máme klekati před tímto vznešeným tajemstvím víry, jež v prosté způsobě chleba skrývá našeho milého Pána a Boha. *S láskou a vroucností* máme ho přijímati do svého chudičského srdce, ve kterém chce v pravdě a skutečně přebývati, jako odpočíval v jeslích, jako seděl při poslední večeři, jako pněl na dřevě kříže a jako nyní sedí na pravici Otce svého nebeského, Bůh a Člověk, jako náš Spasitel a Vykupitel.

Avšak *běda nám*, kdybychom neměli žádné touhy po tomto záračném pokrmu, kdybychom jen zřídka nebo nikdy, kdybychom vlažně a lhostejně přistupovali ke stolu Páně, kdybychom milého Spasitele přijímali do srdce nečistého, hříchy poskvrněného a tak ho nutili přebývati s jeho odpůrci a nepřáteli — *běda nám* — neboť *takové přijímání bylo by nehodné, svatokrádežné*, a svatokrádežné přijímání jest jedním z nejtěžších

hříchů a nepravostí křesťana zde na zemi, jest opravdu hříchem Jidášovým.

Svatokrádežné přijímání jest největší urážkou a potupou božské velebnosti a nejčernějším nevděkem proti Bohu. Jako Jidáš lásku Ježíšovu splatil nejbídnějším nevděkem, když zaprodal Syna Božího za 30 stříbrných, takovým nevděkem splácí lásku jeho ten, kdo nehodně přijímá; i on sahá jako Jidáš po božském Spasiteli a zneuctívá Tělo Páně. O takovém praví svatý apoštol Pavel, že vinen jest tělem a krví Páně, t. j. má takový hřích, jakoby Pána Ježíše na smrt vydal. Nehodně přijímání jest také největší opovážlivostí a zlobou.

Nejmilejší! Jako hodné sv. přijímání jest bohatým pramenem milosti a požehnání pro čas i věčnost, tak nehodné přijímání jest příčinou kletby a smrti, odsouzení a zavržení. Proto napomíná důtklivě svatý apoštol Pavel, když píše: *„Kdo nehodně jí a pije, odsouzení sobě jí a pije, poněvadž nerozsuzuje těla Páně.“*

*

Svatého Pavlína, biskupa, prosil kdys chudý muž o almužnu. Biskup viděl, že chudáš má uschlou, bezvládnou ruku, i tázal se ho soucitně, odkud to má. Žebrák vysvětlil to následovně: „Ve svém mládí byl jsem neposlušen své matky a zpustlým životem rozházal jsem jsem všecek svůj majetek. Když matka nechtěla mi dáti poslední halíř, který ještě doma někde ukrývala, zabil jsem ji touto rukou svou, nyní uschlou. To stalo se tu noc před Zeleným čtvrtkem. Když jsem mrtvolu matky své zahrabal, odvážil jsem se ráno ke stolu Páně! Avšak, sotvaže dostal jsem svatou hostii na dlaň, ztrnula ruka má a uschla za hrozných bolestí. Křičel jsem hrůzou, uprchl z otčiny, bloudil světem a nesl uschlou ruku jako trest za svůj zločin.“

Tu pravil biskup: „Lituješ své zlé viny?“ „Ach, lituji, ale co mi pomůže lítost?“ „Čiň tedy pokání!“ odvětil biskup, „a bude ti odpuštěno.“ Radostně pravil žebrák: „Rád budu se káti, leč co mám činiti?“ A biskup uložil mu pokání: „Sedm let budeš bos státi u dveří chrámových, ukazuje svou uschlou ruku, vyznáváje zločin svůj a prose za přimluvu těch, kdož do chrámu vstupují.“ Ubožák ten odešel a podstoupil dobrovolně přísné pokání. Tak veliká byla jeho kajicnost a vytrvalost, že mu svatý biskup později 4 leta pokání toho prominul, když mu udělil rozhřešení a podal mu Nejsvětější svátost — hle: sotvaže přijal s vroucí zbožností tělo Páně, rozproudilo se opět teplo, život a síla v uschlé ruce — a byl úplně zdrav.

Zbožní posluchači! Hle, toť jsou účinky hodného a nehodného přijímání. Abyste se uchránili neštěstí takového svatokrádežného přijímání, očistěte duši svou, než přistoupíte ke stolu Páně, kajicnou svatou zpovědí; zpovídejte se vždy s takovou svědomitostí jako dítky, které se na první svatou zpověď připravují, a s takovou přísností, jako umírající, který se zpovídá naposledy. Ozdobte duši svou ctnostmi: svatou touhou po chlebě andělském, živou vírou v přítomnost Ježíše Krista v této tajemné svátosti, láskou a pobožností. Přijímejte svátost nejsvětější často v životě, abyste jí nebyli zbaveni ve chvíli poslední, v hodině smrti. Přijímejte tělo Páně často, hodně často, jako nejjistější prostředek k zbožnému, bohumilému životu, abyste po šťastné smrti mohli slavně vstáti k novému, věčně blaženému životu, kde Ježíš ctitele a milovníky svého Nejsvětějšího těla a krve své pozve k nebeské hostině svatební a je oblaží slastí věčné blaženosti a blažené věčnosti.

Pán Ježíš v žaláři — Nejsvětější svátost oltářní v svatostánku.

„A muži, kteří jej drželi, posmívali se jemu, tepouce ho.“

Luc. 22, 63.

Ve XIV. století učinili židé v Německu mezi sebou spolek proti křesťanům. V dolních Bavořích v městě Deggendorfu, kde tehdy zůstávalo mnoho židů, povstal také takový spolek. Někteří židé zamýšleli ze záští zmocniti se svatých hostií, aby si z Boha křesťanského tropili posměch. Jistá křesťanská dívka dala se penězi zaslepiti a dopustila se hrozné svatokrádeže. Podařilo se jí z kostela svatého Martina, kde Nejsvětější svátost byla uložena, ukrásti několik hostií. Zabalila je do bílého šátku a donesla židům a přijala za to slíbenou jidášskou odměnu — ale jako bleskem sražena klesla k zemi mrtva, sotvaže opustila dům židovský.

Když měli židé svaté hostie v rukou, shromáždili se v noci a tropili si ten nejhorší posměch z Nejsvětější svátosti. Jazyk zpečuje se líčiti bohopustý ten skutek. Šídly bodali do svatých hostií, chtěli je rozrhati, položili na kovadlinu a tloukli na ně, by je rozbili, vhodili je do kamen, ale nedovedli jich spáliti. Potom napustili jedem kožený váček, vložili do něho svaté hostie a vhodili je do studny. Mnozí obyvatelé Deggendorfští, kteří vodu z té studny pili, náhle zemřeli. Podezření, že studna je otrávena, padlo na židy, a když jeden bezbožný čin ten odhalil, shlukli se obyvatelé, část židů pobili, ostatní z města vyhnali.

Svaté hostie byly ve studni nalezeny neporušené a slavně uloženy v kostele svatého Martina. Roku 1337 byl k jejich počtě vystavěn nový kostel, který dosud stojí a stal se slavným místem poutnickým. Tyto slavné hostie jsou až posud zachovány, jsou sice poněkud zažloutlé, ale posud suché a svěží. Nedávno dal je nejdůstojnější biskup řezenský opětně prohlédnouti a prozkoumati. Byly nalezeny bez porušení, a opět dovoleno, aby byly i nadále k veřejnému uctění vystaveny.

Zdaliž nelze i v utrpení Pána Ježíše nalézt událost podobnou? Nejmilejší! Také v Jerusalemě židé se uradili proti Hospodinu a Pomazanému jeho. Ze záští hleděli zmocnit se božského Spasitele. Našel se zrádce, který jim za 30 stříbrných vydal Nejvyššího. V noci se sešli a bezbožně s ním nakládali, až hrozí se křesťanské srdce toho vzpomínati. Posmívali se mu, tepali ho, pohroužili ho v moře utpení a odsoudili k smrti. Domnívali se, že nenáviděného a obávaného Ježíše bolestnou smrtí kříže již zničili a jeho památku již vyhladili — avšak, hle: On vstal z hrobu a žil opět, slavný a nesmrtelný. Tresty Boží stihly bezbožné rouhače: zrádce zemřel potupnou smrtí ještě též den, kdy spáchán zločin, město Jerusalems bylo brzy na to zbořeno, část židů pobita, ostatní (bohužel) do celého světa rozptýleni. Ježíš však žije a bude žít mezi námi až do konce světa, neboť kdekoli jest katolický kostel a v něm svatostánek, tam přebývá Ježíš ve způsobě posvěceného chleba v Nejvyšší svátosti oltářní.

Jako tehdy v bolestnou noc odsouzení a utrpení úpěl Spasitel v žaláři, kam zloba židovská ho uvrhla, tak přebývá Ježíš ve svatostánku, v žaláři své lásky. Zde přebývá, nikoli však, aby byl tupen a posmíván, nýbrž aby byl milován, ctěn a veleben ode všech po všechny dny.

Tím naznačil jsem, nejmilejší, o čem k vám dnes mluviti chci; *třetí obraz* z utrpení Páně vám dnes ukáží: Ježíš bolestně trpí v žaláři. Tento obraz ukazuje nám Nejvyšší svátost oltářní ve svatostánku.

Bože, jenž jsi nám v přepodivné svátosti památku utrpení svého pozůstavil, dejž nám, abychom toto drahé tajemství lásky tvé tak uctili, bychom ovoce jeho stále v sobě zakoušeli. — Bolestná Matko Páně, oroduj za nás!

I.

Když božský Spasitel, přetrpěv hodiny smutku na hoře Olivetské, se třemi vyvolenými apoštoly přišel ke dveřím zahrady Gethsemanské, objevil se Jidáš zrádce s vojiny.

Bez ostychu přikročil bídný pokrytec k Ježíšovi a řekl: „Zdráv buď, Mistře!“ A políbil ho, neboť to bylo umluvené znamení. Bolně pohleděl Spasitel na Jidáše a řekl: „Příteli, nač jsi přišel? Políbením zraňuješ Syna člověka?“ Žoldnéri se ho chápali. Beránek Boží, který ochoten byl za lidi zemřít, vydal se dobrovolně v ruce vojáků, aby ho provazy svázali a odvedli do města. Cestou zle nakládali s Pánem Ježíšem. Strkali jím, posmívali se a zlořečili mu, vedli ho cestou obtížnou, kamenitou, hrbolatou, pro-

vazy bili jej, Nejsvětějšího. Apoštolové plni strachu a úzkosti utekli a skryli se zatím ve skalách hory Olivetské.

Průvod došel hory Sionu. „Ježíše vedli,“ jak svatý Jan píše, „nejprve k Annášovi, neboť Annáš byl tchán Kaifáše, jenž byl toho léta nejvyšším knězem.“ Annáš tázal se Pána Ježíše po jeho učení a jeho učednících, po jeho původu a vzdělání. Ježíš dal mu odpověď pravdivou, laskavou a pokornou: „Já jsem zjevně mluvil světu, já vždycky učival ve škole a v chrámě, kdež se všichni židé scházejí a tajně jsem nic nemluvil. Ptej se těch, kteříž slyšali, co jsem mluvil.“ Když domluvil Ježíš, přiskočil jeden ze služebníků a udeřil jej ve tvář, řka: „Takliž odpovídáš nejvyššímu knězi?“ Spasitel jej mírně pokáral: „Mluvil-li jsem zlé, vydej svědectví o zlém, pakli dobré, proč mě tepeš?“

Když Annáš božského Spasitele tak potupeného a pohaněného a posměšné řeči přítomných s ďábelskou radostí vyslechl, odeslal ho svázaného k nejvyššímu knězi Kaifášovi. Kolem půlnoci sešla se tam vysoká rada, nejvyšší soud židovský. Vysoká rada sestávala ze 72 soudců, z knížat kněžských, zákoníků a starších dvanácti kmenů israelských. V noci sešli se tito mužové, protože ve dne veřejně vystoupiti proti Ježíšovi „báli se lidu“.

Před tímto soudem, v němž zasedali sami nepřatelé, stál Ježíš bledý a uštvaný, spoután na rukou, s obličejem krví zalitým. Kaifáš tázal se: „Ty jsi Ježíš Nazaretský? Kdo jsou tvoji učedníci, čemu učíš? Kdo ti dal k tomu právo? Odpověz!“ Ježíš však mlčel, tiše a bolestně díval se k zemi.

Nyní vypovídali svědkové. Byly to lži utrhačné, jež mluvili, smyšlenky a řeči překroucené z jeho božského učení, Služebníci velekněze doráželi zpuřně a tvrdě na Ježíše, aby odpovídal, ale Ježíš mlčel, protože by se hájil nadarmo.

Kaifáš, velmi rozhořčen, chopil se prostředku nejkrajnějšího, uložil Pánu Ježíši přísahu: „Zaklínám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li ty Kristus, Syn Boží!“ Tu pozdvihl Ježíš hlavu svou a v lesku pravdy, u vědomí své božské důstojnosti, za posvátného ticha v soudním sále, pravil: „Ty jsi řekl. Avšak pravím vám, od tohoto času uzříte Syna člověka, sedícího na pravici moci Boží a přicházejícího v oblacích nebeských!“ Když pronesl božský Spasitel slova tato, zdálo se, jakoby celé peklo vychrlilo všechny hněv proti Nejsvětějšímu. Nejvyšší kněz roztrhl roucho své a vzkřikl: „Rouhal se Bohu!“ A celé shromáždění zuřivě křičí: „Hoden jest smrti!“

Kaifáš vzdálil se nyní s nejvyšší radou ze soudní síně, odevzdav Ježíše svévolné rotě, která páchala na něm bezbožnosti, že srdce lidské děsí se toho vzpomínati; přišla hodina, o níž praví svatý

evangelista Lukáš: „A muži, kteří jej drželi, posmívali se jemu, tepouce ho.“ V milostnou tvář Kristovu plivali, svatou hlavu jeho špinavým hadrem přikryli, pěští tloukli do hlavy jeho, strkali jím, za vlasy ho tahali, posměšně volající: „Prorokuj, kdo jest, jenž tebe udeřil!“ Ježíš však snášel tiše všecku potupu a posměch, křivdu a bolest; modlil se tiše za ty, kdo ho mučili, bili a jemu se posmívali.

Když dlouho s nevinným Beránkem tak krutě a nelidsky nakládali, odvěkli ho svázaného do žaláře, vždyť z rána měla se opět sejíti velerada židovská, aby rozsudek v noci vyneseny potvrdila. Tento žalář bylo malé klenuté sklepení pod soudní síní Kaifášovou. Zde přivázali katané Ježíše k úzkému sloupu a dále ho týrali. Nepopřáli mu, aby se mohl posaditi a o zeď opřiti, nýbrž státi musel na zemdlených nohou, údery okovů otekých, sem a tam se potáčeje. A přece neustali ho týrati. „Jest nemožno,“ praví Bohem osvícená Kateřina Emerichova, „vyličiti všecku zlobu, kterou páchali na Nejčistším a Nejsvětějším, a teprve v den soudu bude všecko zjeveno, co ona dábelská rota prováděla se Spasitelem v onu noc utrpení.“

Rozmilí v Kristu! Všecka tato muka snášel Pán *bez nářku*; snášel je za lidi, jejichž hříchy na sebe vzal; snášel je ve své nebeské lásce, v tiché modlitbě. Tak trpěl náš Pán a Spasitel, stoje v žaláři, až konečně nastal den. Nesměle snesl se paprsek ranní zoře skrze otvor okenní na ubohého, utýraného Beránka velikonočního, který hříchy světa na se vzal. Ježíš pozdvihl své spoutané ruce a dojat pozdravil tento den, který má býti cílem jeho pozemského života, který má lidem připravit spásu a otevřítí prameny jeho božského požehnání.

Smutný a žalostný obraz z utrpení Páně jsem vám ukázal: bolestnou noc Pána Ježíše u Annáše, Kaifáše a v žaláři. Avšak tento truchlivý obraz jest pro pravověřícího křesťana také obrazem pravé útěchy, neboť nám ukazuje ono *vězení lásky, svatostánek*, kde Ježíš ve způsobě chleba ve dne i v noci rok co rok uzavřen jest, po našem spasení touží a vzdechy neodolatelnými za nás se modlí. Ku svatostánku, žaláři své lásky, ukazuje nám Ježíš, když praví: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím!“

II.

V krajinách alpských najde cestovatel často v lese neb v polích neb u silnic „boží muka“; jsou to malé kapličky na kamenném sloupu a v nich ze dřeva vyřezaný obraz trpícího Spasitele,

oděného v plášť šarlatový, s trnovou korunou na hlavě, jak samotný a smutný strádá v žaláři, šlechtitou zbrojenou hlavu opírá o ruku a bolným zrakem pohlíží na kolem jdoucí, jakoby je prosil, aby se zastavili a ve zbožné modlitbě uvažovali jeho utrpení a své duše spasení.

Tak tiše a o samotě přebývá také božský Spasitel ve svatostánku našich kostelů, jako zajatec z lásky! Ó nepochopitelná láska našeho Spasitele! Nebylo dosti, že v neskonalém milosrdenství denně ve mši sv. za nás se obětuje, nebylo dosti, že v božské své dobrotě a štědrosti sám ve sv. přijímání podává se našim duším za pokrm na cestu tímto životem; jeho láska, milí křesťané, nezná mezí. I když jest po mši sv., i když jsme ho požili ve sv. přijímání, ještě potom chce mezi námi zůstat, v pravdě skutečně, jako Bůh a člověk, skryt ve způsobách chleba, uzavřen na oltáři ve svatém stánku.

Rozmilí v Kristu! Řečte, proč chce láskyplný Spasitel, „jehož radost jest býti mezi syny lidskými,“ proč chce stále ve způsobě chleba mezi námi přebývat, ve dne i v noci, až do skonání světa? Chce mezi námi dlíti, abychom ve všech svých potřebách mohli se k němu utíkat, u něho útechy a pomoci nalézt, aby nás mohl občerstvit v utrpení, potěšit v zármutku a starosti, posílit v boji proti hříchům, povznést a nadchnouti ke zbožnému, bohumilému životu. Ve svatostánku splňuje Pán Ježíš své zaslíbení „já s vámi jsem až do skonání světa!“ Ve svatostánku přebývá Ježíš — zde očekává naši návštěvu, abychom mu vzdali úctu. Kéž bychom tuto touhu svého Spasitele splnili a často, hodně často ku svatostánku přicházeli s vírou, láskou a úctou! *Mnoho jest příčin, jež nás pobízejí, abychom navštívili božského Spasitele ve svatostánku z lásky k nám ukrytého, uvězněného.*

1. Především je to naše víra. Před svatostánkem vyznáváme jako věrní křesťané: Týž Ježíš, který druhdy jako miloučké dítě v jeslích odpočíval, jemuž Panna Maria a svatý Josef, zbožní pastýřové a svatí tři králové se klaněli; týž Ježíš, který tři leta ve vlasti své chodil jako divotvůrce, mocný slovem i skutkem; týž Ježíš, který na kříži krvácel a umíral za spásu světa, týž Ježíš zůstává ve svatostánku přítomen pod nepatrnou způsobou chleba, a tisícové andělů vznášejí se nad oltářem, jako druhdy nad chlévem betlemským a klanějí se svému Pánu a Bohu v nejhlubší úctě. Jako zbožné pastýře a svaté tři krále má i nás vésti víra v Ježíše Krista ve svatostánku, zde máme se mu s anděly klanět, víru svoji v přítomnost jeho vyznávat, ožívati a posilovati. K návštěvě svatostánku má nás vésti:

2. **Láska.** Veliká byla láska královny Ingeburgis, která dobrovolně dala se zavřít do žaláře, kde manžel její, trůnu zba-vený od svých nepřátel, v zajetí držán byl; veliká byla láska sv. Vincence z Pauly, který dal se přikovati místo galejního otroka, aby jej vysvobodil z otroctví; ale větší jest láska Ježíše Krista, který zůstává skryt ve způsobě chleba, aby mezi námi dlel v tomto slzavém údolí a byl naším těшитelem, naším ochráncem v nouzi, potřebách a útrapách. K návštěvě svatostánku má nás povzbuzovati:

3. Bohatá odměna, která nás tam očekává. „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, já vás občerstvím!“ Tak volá k nám božský Spasitel ze svatostánku; a skutečně nalézáme v hojné míře, co nám nabízí: sílu v pokušeních, pomoc v tělesných potřebách a nebezpečích, útěchu a potěšení v utrpení a strastech; vnitřní slast, mír a radost, kterých svět nemá, toho všeho se nám tu dostane. Ó, jak mnohé zbožné duše toho již zakusily: ani domácí modlitba, ani slavné bohoslužby, ani společné pobožnosti nedávají duši onoho pokoje, oné útěchy, jako hodinka tiché pobožnosti před svatostánkem, když duše sama a sama před svým Spasitelem v modlitbu zbožnou, plnou víry, lásky a úcty se pohrouží. K svatostánku volá nás konečně:

4. **Příklad svatých a světic božích.** Svatý kníže *Václav* klečival často i v noci přede dveřmi zavřeného kostela, aby se svému milému Spasiteli v nejsvětější svátosti klaněl; rovněž tak i polský kralovic sv. *Kazimír*. Svatému *Aloisovi* bylo třeba nařizovati, že nesmí k vůli svému zdraví příliš dlouho před svatostánkem meškati; jen s násilím dal se z kostela odvésti a šel mnohdy pozpátku z chrámu, aby alespoň tváří ke svatostánku byl obrácen. Sv. *Karel Boromejský* nazýval kostely, ve kterých Nejsvětější svátost se uchovává, rájem na zemi. Svatá *Teresie* říkala: „Kristus ve Svátosti oltářní podává nám více útěchy, než celý svět se všemi svými radostmi a rozkošemi nám může dát.“ Milí křesťané, hle, tolik jest příčin, které nás nutí a povzbuzují navštěvovati Pána Ježíše ve svatostánku — v sídle jeho lásky.

Mnozí snad ptáte se v duchu, co máme dělati, jak se máme chovati, když před svatostánkem prodléváme, abychom se Pánu Ježíši klaněli? Chci vás o tom poučiti. Nejprve máme vzbudit živou víru v přítomnost Ježíše Krista v Nejsvětější svátosti oltářní; jako svatí andělé před svatostánkem, tak máme i my pokleknouti a zbožně se svému Spasiteli klaněti. Pak máme *vzbuzovati rozličné ctnosti*, zvláště tři božské ctnosti: víru, naději a lásku. Máme činiti

dobré úmysly a spasitelná předsevzetí, obětovati je do otevřeného srdce milého Spasitele. Dále máme *Pána Ježíše odprosití* za všechny urážky a zneuctění, které se lásce jeho v této svátosti staly od nehodného přijímání Jidášova až po tuto hodinu. Za všechny chyby a hříchy, jichž jsme se sami před Nejsvětější svátostí z vlažnosti a lhostejnosti dopustili, jej odprosití. Konečně máme *Spasiteli přednésti všechny své prosby a žádosti* za sebe i za všechny své milé a drahé a svěřovati milému Spasiteli všecko, co tíží a dojíhá naše srdce.

Milé, vzácné a rozmanité jsou pobožnosti, jež můžeme konati před svatostánkem, mnoho jest dobrých katolických knih a rozjímání, které zbožnému navštěvovateli Nejsv. svátosti pomáhají, aby důstojným způsobem před svatostánkem se klaněl a modlil.

Avšak s politováním musíme říci, že mnozí a mnozí katoličtí křesťané tyto návštěvy Nejsvětější svátosti oltární velice zřídka konají, často si jich vůbec nevšímají. Tisíce a tisíce jest křesťanů, kteří nikdy anebo jen velice zřídka tolik obětí Pánu Ježíši přinášejí, aby ho navštívili v žaláři jeho lásky. Nemají k tomu času ani v neděli, ani ve svátek, ačkoli zase dosti času mají, navštěvovati své přátele a známé, celé hodiny vyseděti v hostincích a hráti v karty, honiti se za zábavami a rozkošemi a radovánkami světskými, dosti mají času k planému hovoru, klepům nebo k čestě světských, mnohdy i duši a spáse škodlivých knih a časopisů — k tomu mají času dosti, pro Ježíše Krista však nikoliv. Co jest lidí, kteří během dne několikrát jdou kolem kostela, dvěře jeho jsou otevřené, ale nemají touhy pozdraviti toho, který zde na ně toužebně čeká. Nejde člověk kolem domu dobrého přítele, aby se na něho přátelsky nepodíval a srdečné slovíčko s ním nepromluvil — jen pro toho nejlepšího přítele, který při vši té vlažnosti a nevděku věrně nás miluje, pro toho nejlepšího přítele, který z lásky nejčistší ve svatostánku dává se uzavříti, pro toho nemáme žádné myšlenky, žádného zbožného pozdravu, žádné touhy, pro toho nemáme času volného ani okamžik!

Ach, nemají mnozí víry, lásky a vděčnosti. Proti takovým povstane jedenkrát královna ze Sáby a bude na ně žalovati jejich vlažnost a lhostejnost, neboť ona podnikla dalekou cestu, aby krále Šalomouna viděla a slyšela, a zde jest více než Šalomoun! Proti takovým povstanou jedenkrát svatí tři králové a budou je obviňovati z nevděku a nelásky; neboť oni přišli od nejzazších hranic ze zemí východních, aby Ježíše hledali a klaněli se mu, kdežto někteří křesťané nechťejí učiniti ani několik kroků, aby sem přišli, kde týž Ježíš zůstává v Nejsvě-

tější svátosti ve svatostánku. „Není to,“ dí sv. Jan Zlatoústý, „není to největší nedbalost, lenivost, nejčernější nevděk?“

*

V Neapoli v jednom klášteře žil kněz František Olimpis, který osvědčoval vroucí úctu a lásku k Nejsvětější svátosti oltární. Se zbožností v pravdě andělskou sloužil mši sv.; kdykoli měl volnou chvíli, klečival před svatostánkem v upřímnou modlitbu pohroužen. Ohnivou výmluvností povzbuzoval i lid k úctě Velebné svátosti. Dbal také horlivě, zdali světlo věčné lampy, které má nám připomínati úctyhodnou přítomnost Ježíše Krista v našich kostelích, patřičně hoří. Aby bylo více světla před svatostánkem, sám cvičil se v sebezapírání: raději požíval pokrmů nejméně a na sobě ušetřený olej shromažďoval pro lampu věčného světla. Ozdoboval svatostánek nejkrásnějšími květinami, jaké jen mohl sehnati; když pak uvadly, rozdával je zbožným věřícím jako drahocennou památku, poněvadž dříve sloužily k uctění Nejsvětější svátosti oltární.

Milí křesťané! Též moje promluvy, jež letos k uctění Nejsvětější svátosti konám, ač jsou jen nedokonalé, mají se podobati květinám, jimiž chci vyzdobiti svatostánek, příbytek milého Pána a Spasitele našeho; kázání ta mají býti květinami, které do vašeho srdce zasazují, aby rozkvetly v lásku k ženichu vašich duší, ve svatostánku ukrytému. Krášlete srdce svá těmito květinami, učínte dnes pevně předsevzeti: *Od této chvíle chceme býti horlivými ctiteli Nejsvětější svátosti oltární, pilnými návštěvníky před svatostánkem.*

Přicházejte tedy pilně navštěvovat svého Spasitele; jdete-li kolem kostela, vstupte dovnitř, a kdyby to bylo jen na několik minut, učínte Spasiteli zbožnou návštěvu. Věnujte občas, zvláště v neděli a svátek odpoledne svému Spasiteli čtvrt nebo půl hodinky, učínte mu radost svou přítomností, potěšte ho svojí láskou, úctou a poklonou; on vás za to potěší nebeskou útěchou, blaženým pokojem, věčnou milostí. Jako sv. Karlu Boromejskému budiž svatostánek i vám rájem na zemi, a čím častěji budete na zemi Pána Ježíše ve svatostánku navštěvovati, milovati, ctíti a jemu se klaněti, tím větší bude také odplata, které se vám dostane v ráji nebeském. Ano, tam patřiti budeme na božského Spasitele, ale ne již v prostinkých způsobách chleba, nýbrž v jeho božské velebnosti; nikoliv uzavřeného ve vězení lásky jeho, nýbrž sedícího na trůnu věčné slávy, kde všem, kteří ho na zemi v jeho pokoře a poníženosti poznávali, navštěvovali a uctívali, za odměnu dá radost věčného života.

Ejhle člověk — výstava Nejsvětější svátosti oltářní.

„I di jim Pilát: Ejhle člověk!“

Jo. 19, 5.

Císař Maxmilian I. honil jedenkrát v tmavých, hlubokých, neschůdných lesích. Žena se za jelenem, vzdálil se od své družiny a zabloudil v pustém lese. Začalo se již stmívat a císař tušil, že musí pod širým nebem přenocovati, když tu v dále ušel několik bídných chatrčí, kterých také dostihl dříve, než nastala noc. U první chatrče se zastavil a prosil o nocleh, který mu byl také poskytnut. Chata patřila uhlířovi, který v ní bydlel se svou ženou, synem, nevěstou a čeledínem. Bezstarostně sedl císař za stůl a s velikou chutí pojídal jejich večeři, kus ovesného chleba. Tito venkované císaře neznali; když však viděli na jeho ruku drahocenné prsteny, probudila se v nich lakota, a když císař ve vedlejší komoře ulehal na lůžko, rozhodli se, že ho zabijí. Mladá snacha zhrozila se toho zlého úmyslu a podařilo se jí včas císaři dáti výstrahu. Maxmilian zatarasil uvnitř dveře, nabil pušku a pistoli a klidně čekal. Brzy na to syn uhlíře s čeledínem pokoušeli se vylomit dveře a zároveň starý uhlíř vnikl oknem do světničky. Ranou z pušky skolil císař starého, potom otevřel prudce dveře, usmrtil mladého uhlíře a čeledína zahnal. Tu strhla mladá uhlířka hrozný křik, takže uhlíři a pastevci z celého údolí se sběhli, aby neznámého cizince jako vraha zabili. I viděl císař, že jest od nepřátel sevržen, ale bez bázně vystoupil a pravil: „Kdo se odváží na mě ruku vztáhnouti? Jsem Maxmilian, váš císař a pán; nevěříte-li mně, dovedte mě do nejbližšího hradu.“ Touto řečí zaražení neodvážili se již na jeho život, leč spoutali ho a ráno ho vedli k nejbližšímu hradnímu pánu. Jak se tento zhrozil, vida císaře spoutaného. Uctivě rozdělal jeho pouta, a s jásotem přichvátali rytíři, kteří posud marně císaře hledali. Když se dověděli, co se stalo minulé noci, byli by nejraději obyvatele těchto lesů na kusy rozsekali. Císař však rozkázal, aby s pokojem odešli, jen čele-

dín byl popraven, loupežná chata zapálena, mladá žena však, která svou výstrahou císaře zachránila, byla velmi bohatě odměněna.

Podobnou událost, jenže s jiným koncem, shledáváme v utrpení Pána našeho. Ježíš, král náš nejvyšší a nejvznešenější, přišel na tento svět, aby hledal a do nebe uvedl duše lidské. Divy a zázraky dokazoval svoji moc a slávu; to však vzbudilo závist u jeho nepřátel, zákoníků a fariseů, a ti se usnesli jej zabiti. Obstoupili ho na hoře Olivetské, on však bez bázně šel jim vstříc a s božskou důstojností pravil: „Já jsem.“ Opakoval pak u Kaifáše: „Já jsem Kristus, Syn Boha živého, váš král a soudce.“ Oni tomu však nevěřili a odsoudili ho k smrti. Poněvadž však neměli moci, vykonati na něm ortel smrti, svázali mu ruce a vedli k nejbližšímu hradnímu pánovi, vladaři římskému. Ten neznal také Pána Ježíše, ačkoli věděl již, že jen ze zášti a závisti jej na soud předvádějí. Místo, aby mu pouta rozvázal, dal jej bičovati, trním korunovati a představil ho z krváceného zaslepenému lidu, řka: „Ecce homo — Ejhle člověk! Ejhle, král váš!“ Ale pošťvaný lid nechtěl znáti svého krále, nýbrž volal: „Ukřižuj ho, ukřižuj ho!“

Tento obraz z utrpení Páně máme dnes před sebou. Avšak jako všechny obrazy z utrpení Páně, jež jsme dosud pozorovali, opakují se v podivném životě Pána Ježíše v Nejsvětější svátosti, tak také obraz tento. Jako božský Spasitel na pavlanu soudního domu představen byl od Piláta lidu, tak i dnes ve způsobě chleba ukazuje se věřícímu lidu a vystavuje se na trůn našich oltářů, ne sice, aby se mu lid posmíval, rouhal, jím opovrhoval, nýbrž aby byl uctíván a oslavován od věrných dítek svých.

Oboje bude dnes předmětem našeho rozjímání. Představím vám nejprve čtvrtý obraz z utrpení Páně: Pán Ježíš představen a ukázán lidu: Ejhle člověk! a obraz ten ukazuje: Ježíš vystavený v Nejsvětější svátosti oltářní na trůnu oltáře.

Bože, jenž jsi nám v přepodivné svátosti památku svého utrpení pozůstavil, dejž nám, abychom tajemství lásky tvé velebili a ovoce tvého vykoupení účastni se stali.

Matko Spasitele, oroduj za nás!

Minula poslední noc pozemského života našeho božského Spasitele, noc bolestná, která viděla nesmírnou pokoru Syna Božího, ale také příšernou zlobu lidskou. Záhy ráno sešla se opět vysoká rada židovská, aby potvrdila ortel smrti v noci vyneseny. Avšak již dávno pozbyli židé práva, vykonati rozsudek smrti a odsouzenec na smrt vésti, proto v pátek časně ráno poslali Ježíše k vladaři římskému v Jerusalemě, Pilátovi z Pontu, jemuž jedině v zemi židovské příslušelo právo nad životem a smrtí. Nejmilejší! Bylo asi 6 hod. ráno podle našeho počtu, když zástup knížat kněžských, k nimž se připojila veliká chátka zlá, stanul s trpícím Spasitelem před radním domem. Bouřlivě žádali židé, aby vladař vyšel k nim ven; sami nechtěli vejíti do domu Pilátova, protože Pilát byl pohanem, a židé se domnívali, že vkročíce do domu pohanského, by se poskvřnili a stali nehodnými beránka velikonočního. Pilát tedy vyšel k nim ven a řekl: „Jaké žaloby máte proti člověku tomuto?“ Oni odpověděli řkouce: „Kdyby tento nebyl zločinec, nevedli bychom ho k tobě,“ Tu dí jim Pilát: „Vezměte ho vy a podle zákona svého suďte jej.“ I řekli jemu židé: „Námť nesluší zabiti někoho“, to jest: ty víš, že nemáme již práva vykonati ortel smrti.

Pilát vyzval je ještě jednou, aby přednesli žaloby proti Pánu Ježíši. *Troji žalobu vedli proti Ježíšovi: bouří lid, zapovídá daň dávati císaři, činí se Kristem králem.* První dvě žaloby jako bezpodstatné Pilát hned zamítl, teprve třetí žaloby si blíže všiml. Vešel zpět do radního domu k Pánu Ježíšovi a řekl: „Ty jsi král židovský?“ Tady stál Ježíš, jemuž dána všeliká moc na nebi i na zemi, stál na soudu před pohanem. Ale Pán Ježíš ctil vrchnost, vydal svědectví pravdě: „Království mé není z tohoto světa. Kdyby království mé bylo z tohoto světa, služebníci moji zabránili by, abych nebyl vydán židům; ale království mé není odtud.“ I řekl jemu Pilát: „Tedy král jsi ty?“ Ježíš řekl: „Ty pravíš, já *jsem* král. Já jsem se k tomu narodil a proto jsem na svět přišel, abych svědectví vydal pravdě. Každý, kdo jest z pravdy, slyší hlas můj.“

Draží posluchači, Pilát nerozuměl slovům Ježíšovým. Pohanovi nezáleželo na pravdě, jen *tolik viděl, že Ježíš není ke škodě císaři římskému*, protože nečiní nároků na říši v tomto světě, a o království na onom světě Pilát se nestaral. Vyšel tedy před dům soudní a před lidem prohlásil: „Já žádné viny na něm nenalézám,“ to jest, nenalézám ničeho, čím by se byl provinil. Nepřátelé Ježíšovi byli tím roztrpčeni a proto nyní jako mocný

proud chrlili žaloby proti Ježíšovi. On však stál mlčky a modlil se za ubohé lidstvo. „Nic neodpovídáš na tyto žaloby?“ tázal se Pilát. Ježíš však neodpověděl ani slovem. Pilát se tomu na nejvš podivil, neboť viděl, že jen ze zášti přivedli Pána Ježíše k soudu, proto rozhodl se ho zachrániti.

Nastávaly Velikonoce. Od pradávna bylo obyčejem, že o těchto svátcích lid měl právo žádati za propuštění některého uvězněného zločince. Tohoto práva chtěl Pilát použiti, aby osvobodil Pána Ježíše. Dal lidu na vybranou mezi Ježíšem a Barabášem, pověstným lupičem, jenž byl v nenávisti u všeho lidu. Avšak, jak se zklamal. Zaslepený, nevděčný lid, navedený od knížat kněžských a zákoníků, volal z tisícerych hrdel: „Barabáše nám propusť!“ Pilát byl tím výkřikem jako ohromen, i tázal se: „Co učiním s Ježíšem, jenž slove Kristus?“ Oni však vykřikli: „Ukřižován buď!“

Překonán křikem bouřícího lidu, rozhodl se nyní Pilát, že *Ježíše dá zmučiti*, aby soucit a soustrast vzbudil a zuřivost nepřátel udusil. Vydal tedy rozkaz, aby *Ježíš byl bičován*. Pomocníci katovi vedli Ježíše do komory domu radního k bičování. Zde obnažili jeho Nejsvětější tělo a s nelidskou zuřivostí ho bičovali, ránu na ránu mu zasazující, takže i kosti bylo vidět, a nebylo na celém těle místa zdravého. Náš Pán a Spasitel svíjel se jako bídný červ pod ranami katanů. Pohlížel na ně zrakem krví zalitým, jakoby prosil o smilování. Ale suroví žoldnéři neznali smilování, až teprve jejich síla byla vyčerpána. Tu teprve ho odvázali, avšak Spasitel ztrátou krve a nesmírnými bolestmi vysílen, klesl k zemi.

Avšak zloba katanů nebyla ještě ukojena. Znova chopili božského trpitele a posadili na kámen; na jeho ranami rozedraná záda přehodili drsný plášť vojenský, pak splekli z trní korunu a posadili mu ji na hlavu, místo žezla dali mu na potupu do ruky třtinu rákosovou, klekali před ním, plivali naň a volali: „Zdráv buď, králi židovský!“

Rozmilí posluchači! *V tak strašném stavu nalezl Pilát božského Spasitele*, zbičovaná postava jeho naplnila Piláta hrůzou, bolestně hledí naň ten pohan. Uchopil Ježíše za ruku a vyvedl ho zpět na pavlan, aby ho viděl všechen lid. Strašlivý srdcervoucí okamžik. *Tak stál Ježíš před lidmi*: Potupný plášť na zbičovaném těle, hlava trním korunovaná, ve spoutaných rukou třtina rákosová jako žezlo, oči krví zalité v nevýslovném smutku obráceny k lidu. Úžas a dusné ticho nastalo, když Ježíš objevil se na vyvýšeném místě. Pilát ukázal zmučenou, zbičovanou postavu Ježíšovu a pravil útrpně: „Ejhle člověk!“

Neprátele Ježíšovi však při pohledu tom zuřivě vzkřikli: „Pryč s ním — na kříž s ním!“ Navedení žoldnéři a podplacený lid volal: „Ukřižuj ho!“ Pilát počal se nyní strachovati. Při pohledu na Ježíše cítil soustrast, avšak pojala ho bázeň, když viděl zuřící lid. Opět uvedl Ježíše do síně soudní a znova počal s ním výslech. Božský Spasitel mluvil s ním tak rozvážnými slovy, že Pilát zase vyšel ven a prohlásil, že Ježíše propustí. Avšak židé volali: „Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův!“

Drazí v Kristu! Tato výhrůžka těžce dolehla na srdce Pilátovo, obával se, aby nebyl obžalován u císaře, poněvadž byl si toho dobře vědom, že v úřadě svém mnohých přehmatů a nespravedlností se dopustil. Odevzdal tedy Ježíše židům, a by byl ukřižován, a řekl: „Nevinen jsem já krví spravedlivého tohoto, vy vizte!“ Židé však, jakoby byli samým peklem posedlí, spustili strašlivý křik, zemí a nebem pronikající: „Krev jeho na nás a na naše syny!“ Tento křik pronikl nejsvětější srdce Ježíšovo — biřiči obklopen, bolestmi na těle sklíčen, vnitřními mukami zdrcen, chvěje se stál před soudní stolicí nespravedlivého soudce, který ho odsoudil k smrti, k smrti kříže.

Nejmilejší! Velmi dojemný obraz z utrpení Páně jsme dnes viděli: Ježíš bičován, trním korunován a od Piláta lidu předveden se slovy: „Ejhle člověk!“ Dojemný je tento obraz, vidíme-li smutnou, přežalostnou podobu Pána našeho, dojemný jest obraz ten, slyšíme-li pustý křik zaslíbeného lidu: „Krev jeho na nás a na naše syny!“ Avšak i tento obraz a tento křik lidu opět vede nás k Nejsvětější svátosti oltářní. Tam, kde druhdy zaslepený lid stál a kletbu Boží na sebe a potomky své svolával, zvedá se dnes kostel, ve kterém každodenně Nejsvětější svátost oltářní se vystavuje a koná se smírná pobožnost, aby ona kletba strašlivá od zle pověstného národa byla odvrácena a v požehnání obrácena. Tak jako v onom kostele smírném v Jeruzalemě, tak i ve všech kostelích po celém katolickém světě vystavuje se často Nejsvětější svátost oltářní na trůně oltářů, aby věřící se jí klaněli.

Drazí posluchači, i já chci vám dnes ve druhé části ukázati Pána Ježíše v Nejsvětější svátosti oltářní, vystavené na trůně oltáře.

II.

Když Israelité neustálým blouděním po poušti rozmrzelí opět a opět reptali proti Bohu a proti Mojžíšovi, poslal na ně Hospodin hady jedovaté, jejichž uštknutí páliho jako oheň. Mnoho

lidí bylo jimi uštknuto a zemřeli ve velikých bolestech. Tu volal lid lítostivě k Mojžíšovi: „Hřešili jsme, že jsme mluvili proti Hospodinu a proti tobě; pros, ať odejme hady od nás!“ Mojžíš ve své neúnavné lásce a trpělivosti vyhověl prosbám jejich a modlil se za lid. Hospodin pak řekl k němu: „Udělej hada měděného a vyzdvihni ho na hůl; kdož by uštknut jsa pohleděl na něho, živ bude!“ Mojžíš učinil tak, a všichni, kdož uštknutí jsou, na měděného hada pohlédli, uzdraveni byli!

Tento zázrak na poušti měl na mysli božský Spasitel, když v rozmluvě s Nikodemem řekl: „Jako Mojžíš povýšil hada na poušti, takť musí povýšen býti Syn člověka, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.“ Ačkoliv božský Spasitel myslil těmito slovy své povýšení na kříži, přece můžeme slova tato obrátit také na *výstavu Nejsvětější svátosti oltářní*; neboť i tu bývá Spasitel na trůně oltářním povýšen, aby věřící lid k němu vzhlížel, ochrany našel proti jedu hříchu, milosti Boží došel a duši život zachoval.

V čem pak záleží, milí přátelé, slavná výstava Nejsvětější svátosti oltářní? Záleží v tom, že Nejsvětější svátost v monstranci viditelně po delší dobu na oltáři jako na trůně k veřejnému uctění se vystaví. Výstava Nejsvětější svátosti jest novějšího původu. Jako nejstarší příklad její uvádí se tato událost ze života sv. Kláry. Mohamedáni a nevěřící z vojska císaře Bedřicha II. obléhali město Assisi v Italii. Nejprve hnali útokem na klášter sv. Kláry za hradbami městskými. Již dobyli části zdí, když sv. Klára Nejsvětější svátost v monstranci ze slonoviny přinesla k bráně klášterní a tam s ostatními pannami klášterními na kolena se vrhla a o pomoc božského Spasitele žádala. A skutečně: část nepřátel dala se ihned na útěk. Ti pak, kteří již vylezli na zeď, jako závratí zachvácení dolů se zdí se sřítili. To se stalo roku 1241. Proto se také svatá Klára zobrazuje, jak drží v rukou monstranci s Nejsvětější svátostí oltářní.

V pozdější době počala se Nejsvětější svátost k veřejnému uctění vystavovati o slavnosti Božího Těla a biskupové potom častěji dovolili Velebnou svátost vystavovati. V r. 1556 zavedl v Miláně kněz z řádu kapucinského, P. Josef, *čtyřicetihodinovou pobožnost*, to jest 40 hodin trvající výstavu Nejsvětější svátosti na památku 40 hodin, které Kristus Pán v hrobě ležel. Také v Římě konalo jisté bratrstvo podobnou pobožnost na památku 40t denního postu Pána Ježíše na poušti. Tato 40t hodinová výstava koná se v římských chrámech nepřetržitě, jinde ve čtyřech nebo v pěti dnech po 8 či po 10 hodinách denně. Podnes

koná se v našich krajinách slavná výstava Nejsvětější svátosti na Velký pátek a na Bílou sobotu v Božím Hrobě; dále v některých farnostech poslední tři dny masopustní bývá slavná výstava toho nejdražšího pokladu. Jindy opět ze zvláštní příčiny koná se tato výstava jako v čas všeobecných potřeb, před volbou papeže neb biskupa, v čas jubilejní. Konečně ustavičná výstava Nejsvětější svátosti koná se ve velkých městech, v nichž jest více kostelů, a v mnohých diecesích tím způsobem, že Velebná svátost každý den v jiném kostele farním po celý den jest vystavena. Také v naší diecesi tento krásný obyčej každý den v některém kostele Velebnou svátost vystavovati, zaveden jest a také v naší osadě k tomu podle určitého pořádku dojde.

Drazí v Kristu! Takový jest dějinný vývoj slavné výstavy Nejsvětější svátosti oltářní. Uvažujme, jaký jest její význam pro život věřícího katolického křesťana a jaké milosti působí.

Slavnou výstavou Nejsvětější svátosti oltářní vcházíme v nový poměr se svým božským Spasitelem, pod způsobou chleba skrytým. Tu není Spasitel náš více ve vězení lásky jako ve svatostánku naším důvěrným přítelem, jemuž žalovati můžeme své utrpení, své úzkosti a nedostatky, svá pokušení a boje, a před nímž klečíme, za pomoc a milosrdenství k němu voláme, nýbrž při slavné výstavě v zlaté monstranci ukazuje se v lesku světla jako král na trůně svém, kde udílí všeobecné audience a přijímá hold svých věřících. Ve slavné výstavě ukazuje se nám Pán Ježíš jako náš Spasitel, náš král a náš budoucí soudce.

1. Milí křesťané! Ježíš jest náš Spasitel. Ježíš, Syn všemohoucího Boha, požíval v nebi, v lůně věčného Otce, nejsvětějších radostí; byl milován, ctěn a oslavován od duchů nebeských — a přece opustil nebe, přišel na zemi a vzal na sebe podobu služebníka, aby nás vysvobodil od hříchu a od služebnosti dábla a získal nám věčnou blaženost, slovem: aby byl naším Spasitelem, Vykupitelem. Jako Spasitel ležel v jeslích, jako Spasitel učil v zemi židovské, jako Spasitel trpěl a zemřel na kříži. Jako Spasitel zůstává s námi také v Nejsvětější svátosti po všechny dny až na konec světa, právě proto tajemství lásky ustanovil, poněvadž jako Spasitel nechce se odloučiti od těch, jež vykoupil.

Když tedy církev svatá božského Spasitele v Nejsvětější svátosti vystavuje na oltáři jako na trůně, chce se sv. předchůdcem Páně volati k nám: „Ejhle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa;“ chce s Pilátem nám říci: „Ecce homo“ — ejhle Bůh

a člověk, který, aby vás vykoupil, nejbolestnější smrt podstoupil. Chce, abychom mu přinášeli úctu, lásku, chválu a dík, kterých si zasloužil jako náš Spasitel a Vykupitel svým přehořkým utrpením a smrtí.

2. Ježíš Kristus ve vystavené svátosti oltářní jest náš král. On jest to, jemuž dána byla všeliká moc na nebi i na zemi, on vládne nejen nad jednou zemí a na krátký čas, nýbrž nad celým světem, nade všemi tvory a na věky. V nebi sedí na vznešeném trůně po pravici Boha Otce a zástupy nebeského vojska a nekonečné sbory blahoslavených holdují mu, králové skládají koruny své na stupních jeho trůnu, mučedníci podávají mu své palmy vítězné, panny zpívají píseň novou a celé nebe rozléhá se chválou nesmrtelného krále.

Na zemi ukazuje se božský Spasitel ve viditelné způsobě chleba, v Nejsvětější svátosti oltářní; oltář jest jeho trůn a ve slavné výstavě objevuje se jako král, aby přijal hold náš. Jak ubozí, jak nehodní také my jsme, jak často jsme ho urazili, on však přijímá laskavě hold náš. Jako král se svého trůnu udílí milost tomu, kdo ho prosí, tak také *nebeský* král, když trůní v Nejsvětější svátosti na oltáři, udílí milosti největší a nejhojnější. Proto, zbožný katolíku, uživej vždy těch hodin slavné výstavy, abys od nejdobrotivějšího srdce Ježíšova mnoho milostí si vyprosil, zvláště milost pravé lítosti, milost křesťanského života a šťastné smrti.

3. Ježíš ve vystavené Velebné svátosti jest také náš soudce. Týž Ježíš, který na oltáři trůní jako náš laskavý Spasitel, jako náš nejmilostivější král, přijde jednou jako přísný soudce. Tak věříme a vyznáváme: „Přijde soudit živých i mrtvých.“ Zde na oltáři jest v prosté způsobě chleba jako světlým oblakem zahalen. V den soudný zjeví se v oblacích nebeských s mocí velikou a velebností. V Nejsvětější svátosti vystaven Ježíš na trůně oltáře v monstranci všecko převyšuje, v den soudný převyšovati bude všechny velebností a spravedlností.

Nejmilejší! K židům, kteří vždy k Pánu Ježíši nepřátelsky se chovali, pravil kdys: „Budete mne hledati a nenaleznete mne — a v hříších svých zemřete.“ Ježíš chtěl říci: „Nyní, když dlím mezi vámi jako Vykupitel, nestaráte se o mne, avšak přijde hodina, kdy mne spatříte jako soudce — pak mne poznáte a volati budete, ale pozdě — věčně zahynete!“ Rozm. v Kristu! Aby toto hrozné slovo Spasitelovo nevyplnilo se na vás, hledejte často Pána Ježíše v Nejsvětější svátosti oltářní, poznejte ho jako svého budoucího soudce, klaňte se mu jako svému Králi a Spasiteli, aby se

vám dostalo milostivého soudu! Ježíš vás vyslyší: on raději dává milost, než zavrhuje.

Ano, milost na milost rozdává Ježíš, když ve slavné výstavě Nejsvětější svátosti na oltáři na trůně se ukazuje. Jako krůpěje rosy, jež čerstvé jarní jitro rozsévá na nivách, takže na listech a květech perličkami se třpytí, tak také Ježíš rozsévá vzácné milosti do srdcí věřících, když ho navštěvují a jemu se klanějí: totiž lásku k Spasiteli, soustrast s jeho hořkým utrpením, lítost nad hříchy, trpělivost v bolestech, pokoru a tichost v potupě, horlivost v dobrém, snahu po křesťanské dokonalosti, vytrvalost až do konce, šťastnou smrt, milosrdný soud, blažené místo na věčnosti a patření na Boha tváří v tvář. Rcete, milí křesťané, kde v celém světě najde člověk tolik vzácných milostí? Kde je takový král, a sebe bohatší, aby ty, kdož se prosebně k němu utíkají, mohl tolika milostmi zahrnouti? „Venite, adoremus!“ Ó pojďme, klaňme se jemu s celým žářem víry a lásky v srdcích svých!

*

Ve 13. století povstali v jižní Francii bludaři Albigenští, kteří popírali skutečnou přítomnost Pána Ježíše v Nejsvětější svátosti oltářní a svátost tuto tisícovým způsobem zneuctivali a zne-svěcovali. Poněvadž při tom také i zemi ohněm a mečem pustošili, vytáhl král Ludvík VIII. proti nim do pole a brzo dobyl nad nimi skvělého vítězství, a proto chtěl také i Spasitele svátostného usmířiti za všechny potupy, jemu učiněné. Dne 14. září 1226 rozkázal v městě Avignonu Nejsvětější svátost oltářní ve slavném procesí nésti do kostela sv. Kříže, sám zúčastnil se tohoto procesí v rouchu kajnickém, nesa světlo v ruce a provaz máje kolem beder. V kostele sv. Kříže byla Nejsvětější svátost k uctění vystavena a nával lidu byl takový, že i celou noc zůstala na oltáři vystavena. Ano, horlivost neznala mezí; a když kostel byl stále věřícími přeplněn, nařídil biskup, aby Nejsvětější svátost ustavičně ve dne i v noci zůstala vystavena, což i nástupcové jeho schválili a sv. Otec v Římě potvrdil. Tato ustavičná výstava Nejsvětější svátosti v kostele sv. Kříže v Avignoně byla teprve r. 1793 francouzskou revolucí přerušena a kostel zbořen. Avšak brzy opět byl postaven, takže toto ustavičné klanění Nejsvětější svátosti trvá až po naše časy.

Drazí křesťané! Kéž by i vaše horlivost byla tak velká, tak vytrvalá, když velebná svátost ve vašem farním kostele jest vystavena. Slavná výstava její je také smířením za všechny urážky milovanému Spasiteli v této svátosti učiněné. Přicházejte v těch

dnech opravdu rádi a hojně, přijďte když vám možno. několi-
krát do chrámu Páně; kéž by nikdo kromě nemocných doma
nezůstal, kéž by každý katolický křesťan alespoň půl hodiny
božského Spasitele svojí přítomností uctil a potěšil. Přijďte rádi,
přijďte s radostí, prodlévejte před Spasitelem svým tak dobro-
tivým u vděčné lásce, holdujte svému králi s lítostí a věrností;
volejte k svému budoucímu soudci za milost a slitování. V této
hodině zbožné úcty spojení se všemi věrnými dušemi na zemi
a se svatými anděly, kteří neviditelně oltář obklopují, z vroucích
srdcí volejte: Pochválena a pozdravena budiž Nejsvětější svátost
oltářní!

Křížová cesta — slavnost Božího Těla.

„*I nesa sobě kříž, vešel na to místo, kteréž slove popravné.*“

Jo. 19, 17.

Ke konci 12. století panoval na východě nešťastný císař *Androneikos*. Teprve 3 leta seděl na trůně, když poddaný jeho *Isaak Angelos* zosnoval proti němu hrozná spiknutí a získal pro sebe mnoho přívrženců. Spiklenci vnikli do paláce, zmocnili se *Androneika* císaře, spoutali mu ruce i nohy a přivlekli ho před *Isáka Angela*, který zatím sám trůnu se zmocnil. *Isák Angelos* přivítal ho s odbojnou pýchou, zahrnul ho potupou a *vydal ho na pospas vojákům a lidu*, aby s ním dělali a nakládali, jak jim libo. A nyní odehrávalo se divadlo hrůzostrašné; jak vypravuje dějepis, spiklenci beze studu sesypali se na *Androneika*, bili ho a plivali mu ve tvář, tahali ho za vlasy a vlekli ho městem, zle s ním nakládající; konečně usekli mu ruku, kterou dříve žezlo císařské třimal, a uvrhli jej do tmavého žaláře, kde ležel beze vší pomoci. Druhého dne mučili ho znova: vypíchali mu oči, posadili mu pro posměch na hlavu korunu, oblekli ho v roztrhaný plášť a vedli s posměchem v průvodu ulicemi města na náměstí. Tam přivázali ho ke sloupu a lid ještě dlouho prováдел s ním zlotřilé kousky, až konečně dva vojáci mečem ho probodli. Při tomto strašlivém trýznění nebylo pozorovati na nešťastném císaři ani stopy hněvu nebo zoufalství, nebylo slyšeti z úst jeho ani slov nářku, ani kletby proti katanům; jediné, co z úst jeho vyšlo, byla slova žalmu 50.: „Smiluj se nade mnou, Bože!“ *Androneikos* poznal totiž trestající spravedlnost Boží, a podrobil se jí úplně s kajícím srdcem, neboť i on dostal se na trůn násilím, když zákonitého dědice trůnu, který jeho ochraně byl svěřen, dal zabít. A přece nemůžeme bez soustrasti patřiti na muka, která vytrpěl *Androneikos*.

Nejmilejší! A kterak bychom neměli míti nejhlubší soustrast s božským Spasitelem svým, kterému bylo snášeti podobné křivdy, leč ještě mnohem bolestnější, ačkoli byl zcela nevinný? Ach, náš laskavý Spasitel nesvrhl nikoho s trůnu, on sám opu-

stíl trůn nebeský a sestoupil na tento svět, aby nás k nebi pozvedl, aby všechny, kdo v něho věřiti a podle jeho učení žiti budou, ozdobil korunou věčnou a obohatil statky nebeskými. Sv. Petr sám svědčí o Pánu Ježíši, že „chodil dobře čině.“ (Act. 10, 38). Avšak lid, ku kterému nejdříve přišel, odpovídal na jeho nekonečnou lásku ďábelskou nenávistí, jeho dobrodiní splácel bídným nevděkem.

V posvátném tomto čase postním uvažujeme stále, jaké zločiny byly spáchány na nevinném Beránku Božím, uvažujeme o všech mukách, kterých nemůže žádný jazyk dostatečně vyličit, jejichž pouhá vzpomínka naplňuje srdce lidské hlubokým smutkem! Dnes budeme rozjímati o nových útrapách a bolestech svého božského Spasitele; poznáme, jak s těžkým křížem jako zločinec v potupném průvodu ulicemi jerusalemskými byl vlečen na místo, kde měl skončiti svůj vznešený život na potupném dřevě kříže, „a nesa sobě kříž, vyšel na místo, kteréž slove popravné“, jak píše sv. evangelista Jan.

Tento obraz z utrpení Páně chci sám dnes ukázati. Když pak od tohoto obrazu obrátíme zraky své na *památku* utrpení Páně — na Nejsvětější svátost oltářní — zdaž nespatřujeme podobný slavnostní průvod, ve kterém týž Ježíš, skrytý pod způsobou chleba, nesen jest ulicemi měst a dědin, leč nikoli obklopen zločinnými a posmívajícími se nepřátely, nýbrž doprovázen jásajícími věrnými dítkami? Tak stává se o slavnosti Božího Těla, v onom vítězoslavném průvodu Pána Ježíše na zemi, a ten průvod také jest vrcholem katolické bohoslužby.

Zbožní posluchači moji! Předmětem dnešního našeho svatopostního rozjímání bude pátý obraz z utrpení Páně: P. Ježíš nese těžký kříž; pak budeme rozjímati o Nejsvětější svátosti oltářní při průvodu o Božím Těle. Bože, kterýž jsi v přepodivné svátosti památku utrpení svého pozůstavil, dejž nám, prosíme, abychom svatá tajemství tvého těla a krve tvé tak velebili, bychom ovoce tvého vykoupení stále v sobě zakoušeli.

Maria, Rodičko Boží přesvatá, oroduj za nás!

I.

Nespravedlivý rozsudek smrti nad nevinným Beránkem Božím byl vyřknut a ihned proti všemu právu a obyčeji také vykonán. Těžký kříž ihned zhotoven a položen k nohám Ježíšovým, i červený plášť potupy byl s něho stržen a jeho vlastní šat

opět oblečen. Jako kdysi předobraz jeho Izák nesl dříví k oběti na horu Moria na bedrách svých, tak měl také Ježíš nésti dřevo kříže na horu Kalvarii. Ochotně vzal Ježíš kříž na ramena svá, chopil se ho a políbil jej ve své bolné lásce a v tiché modlitbě za kříž ten děkoval.

Nejmilejší! *Hrozná cesta křížová nyní začala.* Podle římského zvyku jel napřed hlasatel, který na všech rozích ulic troubil na pozoun a lidu se všech stran se sbíhajícímu rozsudek smrti a popravu ohlašoval. Zástupy lidu se sbíhají: zvědavci, zahaleči, poutníci do Jeruzalema zavítavší na svátky velikonoční, děti, dělníci, bezbožná cháska — vše připojuje se k průvodu, který cestou z ulice do ulice vzrůstá. Uprostřed tohoto průvodu potácí se Ježíš hluboko sehnut pod těžkým břemenem, zbičováný, samá rána, umdlený, trním korunováný. Vizte: chůze jeho jest nejistá a vrávoravá, od poslední večere nepřijal ani pokrmu, ani nápoje, ani se v noci spánkem neobčerstvil, vždyť i ta minulá noc byla tak strastiplná, ztrátou krve, ranami, horečkou a žízni byl velmi seslaben. Těžké břemeno kříže, které zdravý muž byl by mohl nésti jen s největší námahou, tlačí ho hluboko k zemi, dlouhý šat vadí mu v chůzi, katané trhají provazy, jimiž byl spoután, takže několikráte upadl na kamennou dlažbu a zranil se, a kolemjdoucí při tom se mu ještě smějí a ho tupí.

Rozmilí v Kristu! Pozorujte, jaký to rozdíl mezi slavným vjezdem na neděli květnou a průvodem dnešním ulicemi téhož města. O květné neděli přicházel jako kníže pokoje sedě na oslátku, do svatého města — dnes jako zločinec svázaný veden jest mezi dvěma lotry, kteří mají s ním býti ukřižováni, jakoby z nich byl nejhorší. Tehdáž provázen byl svými apoštoly, dnes tvoří průvod nejzarytější jeho nepřátelé! Tenkrát svaté nadšení, všeobecná radost, hosanna z úst lidí se ozývalo — dnes ďábelská zlost, slova potupná a posměšná, která nejsvětějšího rani bolestněji než muky, jež těžký kříž na jeho zraněných ramenou a nárazy kříže na jeho korunu trnovou mu způsobují! Tenkrát na květnou neděli lid s ratolestmi palmovými provázel Pána Ježíše — dnes meče, kopí, provazy a dutky nesou, by jimi poháněli Pána Ježíše k další rychlejší chůzi, když vysílen a zemdlen pod křížem na zem klesl. Tehdáž lidé z úcty k Synu Davidovu prostírali na cestu roucha svá — dnes vlekou ho prachem a smetím a smýkají jím po ulici.

Jak hrozná byla to cesta ulicemi jerusalemskými, jak bolestná pro božského Spasitele. Zloba pekelná řádila, andělé truchlili. *A nikde útrpnosti, ani slitování,* všude posměch, rouhání a radost ďábelská. „A on nesa sobě kříž, vyšel na to místo, kteréž

slove popravné.“ Tak praví sv. evangelium. Ale co bolesti, hoře a muk, co potupy a posměchu — co nekonečné, nepochopitelné lásky leží v krátkých těchto slovech! Ano, Ježíš nesl svůj kříž, jeho oko pohlíží bolestně kolem, tiché slzy kanou po jeho obličejí a mísí se s krví tekoucí z ran na hlavě, mísí se s prachem a blátem, kterým potřísněn obličej Páně, když na zem padl; srdce krvácí jako všechny údy jeho těla, v nitru svém však modlí se k Otci nebeskému za trpělivost, modlí se za obrácení svých katanů, modlí se vroucně vzdechy neodolatelnými za spásu lidstva.

Křesťané! Jako bolestná byla tato křížová cesta pro Pána Ježíše, dvojnásobně bolestná, když tolik nepřátelství viděl a zakusil při každém kroku. A přece na této cestě k smrti *našel Pán Ježíš také útěchu a radost*, ovšem s žalem smíšenou. Opodál šel za ním *Jan*, učeník lásky, *kajicnice Magdalena* a *bolestná Matka Maria*. Ach, sedmeronásobným mečem zraněná kráčí cestou, po které se napřed ubírá s křížem Syn její. Ta cesta jest krví jeho zbarvená, a ona, matka, hleděti má, jak tato nejsvětější Krev, které ona se klaní, jest nohama šlapána! Ještě jedenkrát chce milé dítě své spatřiti, nežli zemře. S třesoucíma se nohama chvátá napřed ulicemi postranními, aby předběhla zástup, a s tlukoucím srdcem očekává strašlivý průvod. Tu přišel Ježíš, Syn Boží, Syn její, samá krev, samá rána, potácej se pod tíží kříže. Okem zapadlým, krví zalitým, pohlédl pln lásky a něžnosti na svou matku, a Maria, bledá a chvějící se, padá před Ježíšem na kolena. Tak shledal se Syn s matkou, tak shledala se matka se Synem. Ó, kdo změří hloubku bolu při tomto shledání? *Andělé* mohli by říci, co vytrpěla v tomto okamžiku svatá srdce Ježíše a Marie.

Lásku a soucit projevil božskému trpiteli také *Šimon Cyrenský*, prostý rolník, který přicházející k městu, setkal se s průvodem křížovým. Vojáci nutili ho, aby pomohl Pánu Ježíši kříž nésti, poněvadž ubohý a vysílený Spasitel nemohl více ku předu s křížem kráčet. Šimon s počátku se zdráhal, nechtěl. Když však pohlédl na Ježíše tak hrozně zmučeného a umdleného, chopil se kříže s láskou a útrpností a pomohl Pánu Ježíši jej dále nésti; trpící Spasitel mu odplatil tuto službu lásky pohledem milostivým a slitovným a později radostí na jeho synech, Alexandrovi a Rufovi, kteří v církvi sv. zaujímali důležité postavení a byli v úctě u samého sv. Pavla.

Také některé *ženy jerusalemské* čekaly na ulici na tento smutný průvod, když spatřily Ježíše zmučeného, i jejich srdce propuklo v lítostivý pláč a hlasitý nárek. Avšak P. Ježíš nedbaje svých vlastních bolestí, pohlédl pln soustrastí a lítosti na ženy a pro-

mluvil k nim slova vážného a důtklivého napomenutí: „Neplačte nade mnou, ale plačte samy nad sebou a nad svými syny!“ Vidouc svatý obličej Pána Ježíše krví zalitý, prachem a katem potřísněný, podala mu paní jedna, *Veronika*, závoj s hlavy, aby utřel tvář svou. S žalným pohledem vrátil jí Pán šat ten, a hle! Jeho svatá tvář byla na něm otisknuta.

Milí přátelé! Všecky tyto důkazy lásky a soucitu s Kristem podobaly se jednotlivým hvězdám, které někdy na noční obloze z černých mračen zablesknou, osvětlujíce stezku osamělého chodce na okamžik, pak ale opět ukryjí se za tmavými mraky. Láska a útrpnost potěšily božského Trpitele na jeho cestě křížové jen okamžik — brzy však opět klesl do moře opuštěnosti a nejtrapnějšího bolu. Mlčky kráčí dále cestou křížovou — konečně *vyšel Pán Ježíš městskou branou, hora Kalvarie leží před ním jako veliký obětní oltář*, katané prudceji pohánějí zemleného Ježíše, až konečně dostoupil vrcholku hory, onoho věčně památného vrcholku, kde chtěl svoji lásku k nám zpečetiti krvavou smrtí na kříži.

Jak dojímá, nejmilejší, tento obraz z utrpení Páně, jež jsme dnes viděli, a naplňuje soucitem každou věřící duši; cesta křížová Spasitele našeho jak uchvacuje každé srdce křesťanské, jak duši naši žalem a smutkem naplňuje pohled na Beránka Božího, k smrti vedeného. — Avšak jak plesá naše duše, vzpomene-li *onoho slavného průvodu*, jež církev katolická připravuje každoročně svému božskému ženichu v náhradu za potupu a posměch, za bolest a utrpení cestou křížovou, vzpomene-li onoho slavného průvodu, při němž týž Spasitel v lesku monstrance, obklopen vůní kadidla a květín, ulicemi měst a vesnic nesen jest, oslavován radostnými zpěvy a pokorným klaněním se svých věřících.

Drazí křesťané, pohledme nyní na Nejsvětější svátost oltářní a rozjímejme o průvodu Božího Těla.

II.

Ve Starém zákoně byla ve veliké úctě archa úmluvy, v níž na památku zázraků Božích na poušti uschována byla manna, desky zákona Božího v deseti přikázáních a prut Aronův. Archa úmluvy slavnostně byla nesena od kněží kolem hradeb Jericha, slavnostně bývala nesena ve všelikých potřebách a tísňích národa vyvoleného a za hlasitého jásotu, za zvuků trub a zpěvu žalmů byla přenesena z Kariath Jeearim do Jerusalema na horu Sion do nového stánku, při čemž král David kráčel před kněžími, hraje na harfu.

Archou úmluvy zákona nového jest *svatostánek*, v němž nalézá se nebeská manna, jejímž předobrazem byla manna na poušti; v něm nalézá se onen chléb živý, který s nebe sestoupil, totiž Tělo Páně v Nejsvětější svátosti. Avšak Pán Ježíš nezůstává ustavičně uzavřen z lásky své ve svatostánek jako vězeň; někdy, jak jsme minule rozjímali, bývá vystaven na trůně oltáře k veřejnému uctění jako Bůh a Špasitel, jako Král a budoucí Soudce.

Jednou v roce nesen bývá Pán Ježíš v Nejsvětější svátosti za hlaholu zvonů a radostných zpěvů ve slavném processí z chrámu Páně ven; kde na celém okrsku zemském jest katolická obec a v ní chrám Páně se svatostánkem, kde Ježíš Kristus pod svatými způsoby chleba ukryt bydlí, tam se koná s veškerou okázalou nádherou průvod Božího Těla. O Božím Těle jest celý svět velikým chrámem, provanutým láskou, zbožností a úctou k Nejsvětější svátosti oltární.

Slavnost Božího Těla zavedla řeholní panna svatá Juliana, která žila ve 13. století v klášteře chudých sester v Luttychu a od Boha zvláštní milostí byla obdařena. Mívala častěji zjevení, kterému však nerozuměla. Viděla totiž měsíc v plném lesku, ale na jedné straně poněkud byl zatemnělý, jakoby tam byla nějaká trhлина. Tento obraz ji velmi znepokojoval, ale nikdo ji ho nemohl vysvětliti. Po mnohé a vytrvalé modlitbě zjevil jí Bůh sám smysl toho zjevení: měsíc značí církevní rok; ztemnělá trhлина značí, že schází zvláštní svátek k počtě Nejsvětější svátosti oltární a tento nedostatek zatemňuje plný lesk církve svaté. Dvacet let tajila svatá Juliana z pokory toto zjevení, posléze svěřila je několika kněžím, proslulým zbožností a učeností, a ti opět zpravili o tom biskupa lutyšského Roberta, který je delší dobu pečlivě zkoumal a pak zavedl takový svátek ve své diecesi, leč zemřel dříve, nežli svátek tento slaviti se počal. Avšak moudrá prozíratelnost Boží ustanovila, že jeden z oněch kněží, kterým svatá Juliana svěřila své zjevení, arcijáhen z Troyes, stal se papežem pode jménem Urban IV. Tento papež vydal roku 1264. bullu, ve které nařídil slavnost Božího Těla pro celou církev katolickou. Jeho nástupce, papež Klement V. určil tento svátek na čtvrtek po Nejsvětější Trojici Boží. Sluje pak svátek tento Boží Tělo, t. j. svátek k uctění Těla Páně v Nejsvětější svátosti. Nejvhodnější den ku slavení tohoto svátku byl by ovšem den ustanovení Nejsvětější svátosti, totiž Zelený čtvrtek, avšak církev ten den více vzpomíná na utrpení Páně, než aby se mohla radovati a plesati, proto určila k tomu čtvrtek po Nejsvětější Trojici, aby Špasitele skrytého pod způsobou chleba, oslavila způsobem

nejsvětlejším. Tento den zvolen jest moudře pro slavnost Božího Těla také proto, že má býti korunou všech slavností církevních. Také roční počasí v té době obyčejně již tak pokročilo, že jest hojně květin a zeleně, aby cesta božskému Spasiteli mohla býti okrášlena. — Tolik o původu této vznešené slavnosti. Avšak jaký jest její význam a účel?

1. Boží Tělo svým procesím, nejslavnějším ze všech průvodů církevních, jest slavnostním vyznáním naší víry ve skutečnou a podstatnou přítomnost Ježíše Krista pod svátostnými způsoby chleba a vína. Tuto víru svoji nevyznávají jen někteří, snad jen služebníci církve, nýbrž všechny stavy a třídy, děti i starci, chudí i bohatí, knížata i poddaní přicházejí a sklánějí kolena svá před Nejsvětlejším Tělem našeho Pána a klanějí se mu pokorně.

2. Procesí Božího Těla přináší věřícím hojně požehnání. Po tři leta chodil božský Spasitel v zemi židovské, hlásal svaté evangelium, nemocné a slabé uzdravoval. „Chodil s místa na místo, aby dobře činil,“ tak dí Písmo svaté. Totéž až podnes činí Pán Ježíš v Nejsvětější svátosti oltářní. Církev svatá nese ho o slavnosti Božího Těla ve skvostné monstranci pod nebesy ulicemi měst a osad celého katolického světa; tak nám připomíná činnost Ježíšovu na zemi, a my se můžeme přesvědčiti, že Ježíš i nyní, když po dědinách našich nesen bývá, všude dobře činí, že své milosti a požehnání bohatě vylévá na všechny, kteří s důvěrou k němu přicházejí. Ano, v den Božího Těla dotýká se Ježíš tak mnohého srdce, ulehčuje kříž a utrpení — a kdo se zbožností pravou a s vírou živou účastní se tohoto průvodu, nevrací se domů bez požehnání a milosti.

3. Svátek Božího Těla a slavné svátostné procesí jest také náhradou za pohanu, která se stala božskému Spasiteli na ulicích jeruzalemských při jeho cestě křížové, a která se mu také děje ještě dnes v té památce jeho hořkého utrpení, v Nejsvětější svátosti oltářní. Nejmilejší v Kristu! Na ulicích jeruzalemských byl nejsvětější Spasitel posmíván, uplván a zlehčován; nyní však o Božím Těle na ulicích a cestách našich měst a vesniček padáme před svým Spasitelem na kolena, klaníme se mu, kadidlo a květi vonné v oběť mu přinášíme. Tam na ulicích města Jerusalema křičeli židé: „Pryč s ním! Na kříž s ním!“ V našich ulicích rozléhá se chvalozpěv: „Chval, Sione, Spasitele,“ nebo „Zvěstuj Těla vznešeného.“ Tam po ulicích města Davidova byl Spasitel vlečen od soudce k soudci a zástupy lidu se mu rouhaly a posmívaly — zde v našich osadách o Božím Těle ve vsi slávě jest nesen od oltáře k oltáři

a zástup zbožných věřících doprovází s úctou posvátnou a láskou vřelou a bíle oděné družičky kvitím cestu mu stelou.

Uvažme však, rozmilí v Kristu, že židé nebyli jediní, kteří Pánu Ježíši pohanu připravili, *také křesťané tak činili a činí, bohužel, ještě stále*: bludným učením o Nejsvětější svátosti oltářní, lehkomyšlným chováním se v chrámu Páně před Velebnou svátostí, pýchou a marnivostí, která jim brání skloniti kolena a Ježíši Kristu také zevně úctu prokázati. Lhostejností, s kterou Ježíše ve svatostánku zanedbávají. Vlažností ve sv. přijímání. Zanedbáváním nejdražší oběti, nehodným a svatokrádežným přijímáním! Ó, jak veliké, jak četné jsou urážky, které se dějí božskému Spasiteli v Nejsvětější svátosti oltářní beze studu a bez bázně! Pod křesťany! Církev svatá chce tedy za všechny tyto potupy Pána Ježíše veřejně odprositi a náhradu mu dáti slavností Božího Těla; proto tuto slavnost zavedla pro mne, pro vás, pro všechny.

Hle, procesí o slavnosti Božího Těla jest tedy vyznáním víry, zdrojem požehnání věřícím a slavným odprošením za všechny urážky milému Spasiteli ode dávna způsobené. S radostnými city slaví tudíž zbožní katolíci tuto krásnou slavnost. Se zbožností ve slavném průvodu krácejí za Spasitelem světa a ve víře své se jemu klanějí.

Nemohu však pomlčeti o tom, jak Ježíši Kristu dějí se urážky ještě i v den ten slavný Božího Těla. Dějí se od těch, kteří doma zůstávají nebo jen z okna se dívají, poněvadž příliš vlažní a leniví jsou jíti na procesí za Nejsvětější svátostí oltářní. Dějí se od těch křesťanů, kteří sice s procesím jdou, ale bez pobožnosti, bez vnitřního citu, jen tak pro podívanou, neb že se zúčastniti musí. Od těch křesťanů je Spasitel i o Božím Těle urážen, kteří se cestou při průvodu, místo aby se modlili a klaněli, se svými sousedy smějí, baví a hovoří, kteří jdou na procesí snad jen, aby ukázali svůj nový šat, ale z pýchy ani nekleknou, když se Nejsvětější kolem nich nese nebo požehnání uděluje. Ano, urážky Spasiteli činí i ti, kteří v čase procesí v blízkých hostincích sedí, tam jedí, popíjejí a se baví. O těch ani nemluvím, kteří pobožnosti se smějí, modlitbu, zpěv, pokoru a zbožnost věřících tupí a zlehčují. Táži se: Což nevytrpěl Pán Ježíš dosti potupy a posměchu na ulicích jerusalemských? Nevytrpěl dosti pohrdání a příkoří od židů i od pohanů? Má snášeti a trpěti totéž i na ulicích a cestách osad křesťanských? I od těch, kteří se nazývají křesťany? Má trpěti opět a právě v den, kdy celý svět mu hold vzdává a nebe i země jeho lásku

velebí? O nikoli, toho ať není mezi námi! Ctíti a oslavovati chceme svého Spasitele ve svatý den Božího Těla, a tak *svatě* chceme slaviti tento den slávy své svaté Církve!

*

Jeden korunní princ francouzský dlel v době války ve Štrassburku. Z rána o Božím Těle byla obloha zatažena, a byla všeobecná obava, že brzo dá se do deště. Korunní princ pozoroval, že důstojníci měli málo chuti k oslavě Božího Těla s četami vytáhnouti za počasí tak nejistého, proto obrátil se k nim zbožný princ a pravil: „Pánové, zdaliž mohl by dešť kulí vás a vaše čety zadržeti, abyste nehnali útokem?“ „Nikoliv,“ pravili důstojníci, „vždyť nám tak velí naše vojenská čest a sláva našeho krále.“ „Nuže,“ pravil korunní princ, „tím méně zajisté vás zdrží několik kapek dešťových, abyste dnes rozmnožili čestný a vítězoslavný průvod našeho nebeského krále.“ Tato slova účinkovala. Všichni důstojníci viděli, že *účast na průvodu Božího Těla jest jejich čestnou povinností*, a dostavili se se svými četami radostně ku slavnosti. Nebesa také ukázala se této slavnosti přízniva, zůstalo bez deště po celou slavnost.

Rozmilí v Kristu! *Jest naší čestnou povinností*, abychom jako věřící katoličtí křesťané procesí o Božím Těle se zúčastnili, pokud nám Pán Bůh možnost dává, a nic nás nesmí zadržeti. Proto s radostí a četně přicházejte vždy na tuto slavnost naší svaté církve; osvědčujte při ní svoji zbožnost, pamatujte, že procesí jest bohoslužbou, a že při ní máme býti pobožní. Vyznávejte tak svou katolickou víru v božského Spasitele, klanějte se mu s největší radostí a s upřímnou, dětinnou láskou. Rádi oslavujte *oktáv Božího Těla* zbožnou návštěvou mše sv., která se slouží před vystavenou Nejsvětější svátostí, přicházejte v této oktávě Božího Těla i na večerní požehnání. Hodným svatým přijímáním připravte Pánu Ježíši slavný průvod i do svého srdce — aby vás mohl připočísti ku svým věrným, které jedenkrát v slavném průvodě uvede do věčné radosti, kde na něho tváří v tvář patřiti a také věčně požívatí budeme.

Smrt Páně na kříži — požehnání Nejsvětější svátostí oltářní.

„A když přišli na místo, kteréž
slove popravné, tu jej ukřižovali.“

Luc. 23, 33.

Svatá Rosalie, narozená na počátku 12. století v městě Palermu na Sicilii. Otec její byl Sinibaldus, kníže a pán na Kviskvinu a Rosis, a pocházel z rodu císaře Karla Velikého. Rosalii dostalo se znamenitého vychování, žila v lesku a radovánkách na dvoře královském; avšak v rozkoších světa, bohatství a slávě neměla zalíbení. Pro svoji krásu měla mnoho čestných nabídek k sňatku. Leč Rosalie, aby mohla v panenské čistotě a nevinosti Bohu sloužiti a o svém spasení pracovati, usmyslila si oddati se životu poustevnickému podle vzoru poustevníků starokřesťanských. Byl to úmysl veliký a rekovný, byla to oběť podivuhodná. Davši světu navždy výhost, zmizela Rosalie znenadání z Palerma, z domu otcovského — a všecko úsilí rodičů vypátrati její obydlí, bylo marno. Konečně po mnohých letech našli pastýři na hoře Monte Peregrino u Palerma, která byla hustě zalesněna, nepřístupnou a nehostinnou jeskyni, v níž na skalní stěně byl vrytý nápis: „*Rosalie, dcera Sinibalda, knížete z Kviskvina a Rosis, obývala jsem tuto jeskyni z lásky k Ježíšovi, svému Spasiteli.*“ I pátrali dále a našli druhou jeskyni, ještě pustější a drsnější, a v ní světici, leč nebyla již na živu. Ležela na zemi, jednou rukou podpírajíc hlavu a druhou majíc položenu na prsou, jakoby spala. I vyzvedli tělo světice, přenesli je ve slavném procesí do Palerma a tam v kostele pochovali. Bůh oslavil svatou pannu zázrakem, neboť mor, který v Palermu a po celé Sicilii zle řádl a denně 70 až 100 lidí zahubil, okamžitě ustal, když ostatky její do města Palerma přeneseny byly. Pro tento zázrak jest svatá Rosalie až podnes ctěna a vzývána jako patronka a ochránkyně proti moru a nakažlivým nemocem.

Nejmilejší! Proč opustila sv. Rosalie svět a jeho lákavé radosti? Nevím na tuto otázku jiné odpovědi, leč: *Láska k Pánu Ježíši,*

jejímu nebeskému ženichu, ji k tomu pohnula! Proč jen přebývala v těch pustých jeskyních? Z lásky, z lásky k P. Ježíši chtěla odumřítí vši náklonnosti k pozemskému světu. Proč jen odřekla se každého, i toho nejmenšího pohodlí v tomto životě? Z lásky k Ježíšovi, neboť on pro ni totéž učinil!

Milí křesťané! Žasneme nad takovou láskou, která všechno opouští, všeho se zříká, všechno trpí. A přece *mizí tato láska před láskou Ježíše Krista* jako trpyt hvězd před leskem slunce. Z lásky k lidem vzal Syn Boží na sebe podobu ubohého člověka, a počal v jeskyni betlemské svůj ponížený život. V chudobě a odříkání vyrůstal, ale všechny jeho kroky, každý úder jeho milujícího srdce byl posvěcen věčnému blahu lidstva. Z lásky vzal na sebe veliký hřích lidstva; aby zaň dosti učinil, trpěl nejbolestnější muka, jakých dosud žádný člověk na světě netrpěl. Z lásky, z čisté božské lásky vzal na ramena svá těžký kříž a nesl jej s velikou bolestí na místo, kde na kříži zemřítí chtěl, aby smrtí svou lidem, „které až do konce miloval,“ získal spásu a věčné blaho. Neboť, „když přišli na místo, kteráž slove popravné, tu jej ukřižovali.“

Dnešní obraz z utrpení Páně, rozmilí v Kristu, ukazuje vám lásku Ježíšovu v nejvyšším jejím vrcholu: Ježíš za nás ukřižován zemřel.

S kříže Kristova přišlo všechno požehnání na svět, neboť pramen všeho požehnání byl na něm přibit — a tento pramen nevyschl — on jest uprostřed nás, není sice již přibit na dřevě kříže, ale z nepochopitelné lásky ukrývá se pod způsobou chleba v Nejsvětější svátosti oltářní! Tak jako druhdy nejsvětější tělo Kristovo na kříž povýšeno bylo, tak pozdvihuje kněz každodenně Nejsvětější svátost a žehná jí zbožnému věřícímu lidu na kolenou klečícímu. Je to svaté požehnání Nejsvětější svátostí oltářní.

Vidíte tedy, že dnešní svaté rozjímání má dvojí předmět: totiž šestý obraz z utrpení Páně: Ježíš na kříži umírá, čímž nám zasloužil všechnu milost, která se nám udílí svátostným požehnáním. Obsah dnešní řeči jest tedy: Smrt Páně na kříži — a požehnání Nejsvětější svátostí oltářní.

Bože, jenž jsi nám v přepodivné svátosti památku utrpení svého pozůstavil: popřej nám, prosíme, abychom svatá tajemství tvého těla a krve tvé tak velebili, bychom ovoce tvého vykoupení stále v sobě zakoušeli.

Namahavě vystoupil božský Spasitel, jak jsme v posledním rozjímání slyšeli, s těžkým křížem na horu Kalvarii. Bylo poledne. Jak sděluje ctihodná Kateřina Emerichová, bylo počasí onoho velkého pátku velmi proměnlivé. Ráno do 10 hodin, kdy rozsudek smrti nad Ježíšem byl vynesena, střídaly se přeháňky s krupobitím, pak když Kristus kráčel s křížem a na Kalvarii byl křížován, byla obloha jasná a svítilo slunce, nyní okolo hodiny dvanácté stín temně červenavý rozložil se na slunci. Zvědavý a zatvrzelý zástup obkličoval horu Kalvarii.

Kříž byl nyní snat se zemlených ramen Ježíšových, s těla jeho stržen šat a tak tělo jeho obnaženo, jak vidíme na desátém obraze křížové cesty. Šat za poledního vedra přišel na zraněném, krví zvlhlém těle a nyní božskému Trpiteli s těla stržen násilně a zlostině! Strašlivá bolest proniká všemi ranami, jako z tisícerych pramenů se znova řine svatá krev. Mučivý pocit hanby a studu tíží nejčistší duši Ježíšovu, když stanul obnažen před zraky všeho světa.

Bez milosrdenství byl na to božský Beránek na zem poražen a položen na kříž jako oltář obětní. Biřiči, lidé suroví a bezcitní, natáhli pravou ruku hrůzou křečovitě se svírající, jiný přiložil na dlaň špičatý železný hřeb a prudce a zuřivě bušil naň kladivem. Hřeb prorazil dlaň požehnané ruky Ježíšovy, a vysoko vytryskla svatá krev z rány. Strašlivě rozléhaly se údery kladiva příšerným tichem, které nastalo v zástupech. Tyto rány kladiva bylo slyšeti v nebi i v pekle, tyto rány kladiva dopadaly také na mateřské srdce Panny Marie a zarážely meč bolesti do něho ještě hlouběji! Tak přibíli katané pravou ruku Ježíšovu i levou, pak pravou nohu a konečně i levou. Splnilo se, co prorok předpověděl: „Zbodli ruce mé i nohy mé.“

Nyní přivlekli kříž k jámě a spustili do ní, což stalo se s takovým nárazem, že svaté na kříži přibité tělo Krista Pána se otráslo a rány znova krváceli počaly. Tu visel Spasitel mezi nebem a zemí, a svatá krev na usmíření Boha a na spasení stékala na zemi.

Ježíš na kříži! S potupným smíchem pozdravili ho nepřátelé jeho; dosáhli svého cíle, jejich pomstychtivost ukojena, nenáviděný Ježíš navždy jest zničen! Se žalostnými vzdechy pozdravila bolestná Matka Maria na kříži povýšené Slovo věčné, její milovaný Syn, její radost, její jediný poklad visí na potupném dřevě kříže jako zločinec! V němém bolu patřili věrní přátelé Ježíšovi: Jan, Magdalena a nábožné ženy vzhůru na

ukřižovaného Beránka Božího a pozdravovali ho se slzami lásky a soustrasti. Zbožní posluchači! S těmito nábožnými dušemi spojme se v duchu i my a patřice na kříž Ježíšův, pozdravme Ukřižovanou Lásku: „Klaníme se tobě, Pane Ježíši Kriste a dobrořečíme tobě, neboť skrze svatý kříž svůj svět jsi vykoupil!“

• Rozmilí v Kristu! Pohledme z blízka na svého božského Spasitele, jak jest na kříži povýšen. K smrti vysílen strašlivým křižováním pní Ježíš na kříži, mlčí pohřížen v propast nekonečného bolu a utrpení. Hlavu trním korunovanou nemůže již zpřímá držeti, ve mdlobě klesá mu dolů na prsa, krev z ran od trnové koruny stéká po čele do očí a do úst. Všecky údy jeho svatého těla jsou násilně zkrouceny, ruce a nohy hřeby pevně přibity. Rány od bičování pálí jako oheň, všechna krev valí se mu k srdci a odtud bouřlivě žene se k hlavě. K mukám tělesným přidružily se také *muky duševní*, Ježíš trpí na těle i na duši. Jeho nepřátelé posud obklopují kříž, patřice na oběť své zloby s ďábelskou škodolibostí a zraňují jeho srdce potupou a posměchem. Tato zarytost a zatvrzelost skličuje velice božského Spasitele, takže klesaje na mysli volá: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ Dotkne se tento výkřik srdce jeho nepřátel? Pohne je k soustrasti a útrpnosti? O nikoliv, nepřestali se mu posmívat, a když sténaje pod mukami palčivé žízně bolestně volal: „Žízním“, tu podali tiho katané houbu na kopí nastrčenou, ysopem a octem naplněnou k ústům jeho. Když však Ježíš okusil octa, odvrátil tvář svou od hlučícího zástupu, obrátil zraky své k nebi a něžným hlasem volá k Otci nebeskému: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!“ (Luc. 23, 34). Ó, jaká lo láska! Pro své nepřátele úpěnlivě lká za smilování, modlí se za ty, kteří se mu v jeho smrtelném bolu posmívají.

Ponenáhlu i mrtvá příroda počala jeviti účast na utrpení svého Stvořitele. Slunce, které již od poledne červenavým závojem mlhovým zahaleno bylo, skrylo se úplně za mraky; tma rozešla se po vsi zemi, hrozná temnota a zima zavládly nad povrchem zemským. Rouhači oněměli, lidé utíkají úzkostlivě a spěchají do města. Také v Jerusalemě je tma, všude úzkost a zděšení. Mrtvé ticho panuje na Kalvarii — anděl smrti obléhá na kříži umírajícího Boha-člověka.

• Tři dlouhé a teskné hodiny trpěl Spasitel na kříži v nevýslovném bolu. Konec jeho života se blíží. Smrtelný zápas nastává, studený pot perli se na jeho svaté tváři. Tu otvírá Ježíš v předtuše své blízké smrti své vyhaslé již oči a volá: „Dokonáno jest!“ Hned na to pozvedá hlavu svou vzhůru a volá hlasem

velikým: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého!“ A veliký hlas ten pronikl nebem i zemí.

A když Ježíš vyřknul tato slova, klonil hlavu a vypustil duši. Jan a zbožné ženy padají na kolena svá — Bolestná Matka pohlíží usazeným zrakem na kříž a se sepjatýma rukama uctívá svatě, mrtvé tělo svého božského Syna.

Při smrti Pána Ježíše celé tvorstvo hrůzou se chvělo. Země se třásla, skály hory kalvarské pukaly, chrám zachvěl se v základech a těžká opona před velesvatyní roztrhla se od vrchu až dolů ve dvě půle. Hrobové se otvírali a mnozí mrtví vstali z hrobu, spěchali do Jerusalema a ukázali hrozivě na Golgotu, kde usmrčen byl Boží Syn.

Před křížem však se svými vojíny klečel setník římský, který velel stráží a hlasitě vyznával: „Jistě Syn Boží byl tento.“ A všichni, kteří s ním byli, a věrní přátelé Páně, klečící na kolenou, dojatí patřili na kříž vzhůru k mrtvému Bohu-člověku, který nyní opět ozářen sluncem, z mraků vystupujícím, ztrnulý a bledý, s hlavou nakloněnou na kříži visel. Pohlíželi naň vzhůru, bili se v prsa a prolévali slzy lítosti, lásky a bolu.

Nejmilejší! Hluboce dojati hledme i my v duchu na ten obraz, jež nám utrpení Páně dnes ukazuje, patřme na ukřižovaného a na kříži zemřelého Spasitele. Bolestně pohlížíme na mrtvého Beránka Božího, který sňal hříchy celého světa; s hlubokou lítostí pohlížíme na božského Trpitele, neboť i naše hříchy přibily ho na kříž; s bolnou láskou pozorujeme Syna Božího, který tolik trpěti musel; s plesáním a vděkem oslavujeme božského Spasitele, který svojí smrtí nás a celý svět vykoupil.

Rozmilí v Kristu! Smrt Ježíšova na kříži stala se pro nás všechny pramenem největšího požehnání. A co nás zvláštní radostí naplňuje: tento božský Dárce požehnání žije mezi námi ustavičně v Nejsvětější svátosti oltářní. K tomu podivuhodnému tajemství vede nás víra, láska a vděčnost! A jako kdysi Ježíš na kříži dal se přibiti a své ruce rozepjal, aby své požehnání vyhlásil na celý svět, tak Ježíš ještě nyní ve způsobě chleba se pozdvihuje a žehná všem, kdož u víře své před ním klečí, jako kdysi žehnal svým věrným, kteří před ním pod křížem klečeli.

Tak děje se při požehnání Největější svátosti oltářní, kteráž požehnání jest opravdu milým úkonem bohoslužebným, o kterém budeme nyní uvažovati.

II.

Po potopě vystavěl Noe oltář a obětoval na něm Hospodinu. Bůh shlédl se zalíbením na oběť tuto a učinil na obloze nádhernou duhu na znamení svého usmíření s lidmi na zemi. Tato duha jest krásným obrazem Nejsvětější svátosti oltářní. Před potopou světa nebylo žádné duhy, neboť země nebyla svažována deštěm, nýbrž pouze rosou. Před ustanovením Nejsvětější svátosti oltářní oblažovaly pokolení lidské jen krůpěje milosti. Když však drahocenný proud božské krve na kříži vytryskl a hříchy světa smyl, otevřel Bůh lidem celé proudy milostí a na znamení své lásky a trvalého smíření dal nám Nejsvětější svátost oltářní. Nejsvětější svátost jest skutečným pramenem požehnání pro křesťanstvo, a katolická církev, které svěřil Ježíš památku své lásky a pramen svého požehnání, ustavičně staví věřícím před oči převelebnou svátost, ano, každý den věřícím touto převelebnou svátostí žehná. A toto požehnání Nejsvětější svátostí nazývá se požehnáním svátostným.

Požehnání svátostné záleží v tom, že kněz nádobu posvátnou, v níž se Nejsvětější svátost uschovává a která se jmenuje monstrance nebo ciborium, bere do rukou a jí věřící lid žehná ve způsobě kříže.

Obyčej, požehnání Nejsvětější svátostí udělovati, nebyl znám v prvních stoletích křesťanských. Nejsvětější svátost byla úzkostlivě skrývána jednak proto, aby nebyla vydána pohledům něvěřících, jednak aby věřící, jak dí svatý Augustin, tím dychtivě po ní toužil, čím uctivěji a důstojněji skrývána byla. Jen při pozdvihování nebo při svatém přijímání spatřovali věřící tyto svaté způsoby. Teprve když slavnost Božího Těla zavedena byla, jak jsme v minulém kázání slyšeli, byla také Nejsvětější svátost oltářní k veřejnému uctění vystavována a tato výstava ukončena bývala požehnáním s Nejsvětější svátostí. Shledáme tudíž, že po celá století požehnání s Nejsvětější svátostí udíláno bylo jen na konci procesí o Božím Těle a na konci čtyřicetihodinové výstavy.

V Rakousku a Německu jest od dob reformace ustálen obyčej, svátostné požehnání častěji udíleti a to z toho důvodu, aby úctou, která při tomto požehnání se vzdává Nejsvětější svátosti, odčiněny byly ony urážky, které Luther a ostatní samozvaní oprávcové víry božskému Spasiteli v této tajemné památce lásky jeho učinili a posud od bludařů a kacířů se mu dějí. Toto svátostné požehnání bylo od apoštolské stolice schváleno, a tak shledáváme, že požehnání svátostné často se uděluje na konci slavnosti církevních a úkonů bohoslužebných, na konci mše svaté, při

odpoledních pobožnostech, při nešporách, po litaniích, růženci, atd.

Požehnání svátostné jest výkon bohoslužebný, který se koná s přiměřenou oslavou Nejsvětější svátosti, která se buď v ciboriu nebo v monstranci ze svatostánku na oltář stavi a kadidlem okuřuje. Dým kadidla vzhůru se vznášející značí úctu, s jakou se klaníme svátostnému Spasiteli. Rovněž i píseň, kterou věřící před požehnáním zpívají, oslavuje a velebí zázračný chléb nebeský. Když kněz Nejsvětější svátost okouřil, vstupuje vzhůru k oltáři, kleká uprostřed, a máje ramena i ruce zahaleny bílým velem nebo rouškou, zahaluje touto rouškou také spodek posvátné nádoby s velebnou svátostí. *Kněz má bílým velem zahalena ramena i ruce*, což znamená, že v tomto okamžiku osoba kněze před velebností přítomného Boha zcela má být zakryta, neboť nikoli kněz, nýbrž Spasitel, skrytý pod způsoby chleba, sám žehná věřícímu lidu. Požehnání toto uděluje se vždy znamením kříže, neboť všechno požehnání s kříže přichází. Také kněz při tom neříká žádných žehnacích slov, poněvadž nikoli kněz, nýbrž Kristus sám žehná.

Nejmilejší v Kristu! Svátostné požehnání jest okamžikem slavnostním. Varhany umlknou, věřící lid padá na kolena, vůně kadidla naplňuje prostory chrámové a tajemně obláčky svými zahaluje oltář; mírně zavzní zvonku hlas, kněz úctyplně pozvedá Nejsvětější svátost a dělá s ní kříž, žehná zvolna a slavnostně věřícím, kteří pokorně sklánějí hlavy, znamenají se svatým křížem, bijí se v prsa a zbožně říkají: „Ježíši, tobě jsem živ, Ježíši, tobě umírám, Ježíši, tvůj jsem v životě i smrti!“ A někde, jako u nás, i s vížky kostelní ozve se hlas zvonku, při zvláštních slavnostech zazní i střelba, zvěstující slavnostní okamžik a vybízející i ty, kteří kolem chrámu v blízkých příbytcích, nebo na poli, na cestě prodlévají, aby také Pánu Ježíši spolu se klaněli a tak, byť i byli mimo kostel, stali se účastnými jeho nebeského požehnání.

Svátostné požehnání, drazí přátelé, přináší nám mnoho milostí! Již ve Starém zákoně vážili sobě velice požehnání rodičů a patriarchové neopomenuli nikdy před smrtí dítkám svým žehnati. Esau trpce nesl, že ho Jakub připravil o otcovské požehnání. I dnes ještě žehnají křesťanští rodičové dítkám, aby je v životě provázelo štěstí a požehnání. Oč však větší cenu má požehnání božského Spasitele, jež v Nejsvětější svátosti oltářní sám nám uděluje. Toto požehnání našeho Spasitele rozlévá se na všechny ty starosti a kříže, pokušení a boje, jimiž život náš tak hojně jest navštiven. Toto požehnání těší a sílí nás, bychom trpělivě pracovali, statečně bojovali, mužně

zápasili a trpěli a v dobrém až do konce setrvali. Toto požehnání našeho Spasitele rozlévá se i na naše domácnosti a rodiny, na naše děti a svěřence, aby mezi nimi panovala pravá víra, pevná důvěra v Boha, bratrská láska, pokoj a svornost — toto požehnání rozlévá se i na tělo i na duši, pro čas i pro věčnost, abychom šťastně běh života svého dokonali a mezi vyvolené připočteni byli.

Jak máme toto svátostné požehnání přijímati, abychom byli účastni jeho milostných účinkův? Svaté evangelium učí nás tomu, vypravujíc o trojím rozličném žehnání našeho Spasitele. Kristus Pán žehnal malým dítkám, které matky k němu přinášely a přiváděly. Jako děti, klečíce před Nejsvětější svátostí, máme si od Pána Ježíše vyprošovati dětskou prostotu a čisté srdce, jež se mu tak velice líbí. Když Pán Ježíš vstupoval na nebesa, žehnal apoštolům, dříve než se od nich odloučil, a jejich bázeň a ostýchavost obrátil ve vroucí horlivost. Tak i my máme prositi za tuto milost při svátostném požehnání. Pán Ježíš žehná spravedlivým při posledním soudu, řka: „Pojďte, požehnání Otce mého a vládněte královstvím vám připraveným!“ Tak můžeme a máme i my, bychom požehnání toho jednou účastnými se stali, prositi za nejkrásnější a nejpotřebnější milost, setrvání v dobrém. Máme tudíž svátostné požehnání přijati jako děti pokorně, jako učeníci plni lásky, jako požehnání na konci světa, plni touhy po věčné blaženosti, kde spatříme Ježíše, ne již skrytého ve způsobě chleba, nýbrž tváří v tvář.

*

R. 1847 konala se v jednom kostele v Paříži májová pobožnost s velkou slávou. Záhy utvořila se společnost hudebních umělců, kteří při této pobožnosti provozovali ku počtě Královny Máje skvostnou hudbu. V čele jim byl kníže Moskevský. Ten prosil jednoho večera znamenitého hudebníka Heřmana Kohena z Hamburku, žida v Paříži se zdržujícího, aby při májové pobožnosti spoluúčinkoval. Žid přislíbil, přišel do kostela, avšak na zbožnosti věřících podílu nehledal, ano, při mariánském kázání choval se přímo neslušně a nezpůsobně. Když však udělovalo se svátostné požehnání, byl umělec tak mocně dojat, že proti své vůli přece padl na kolena. Následující pátek přišel opět na májovou pobožnost a při požehnání nemohl se opět ubrániti mocnému vzrušení, jakoby ho nějaká neviditelná moc nutila pokleknouti. Totéž opakovalo se znova po několika dnech, kdy opět pobožnosti se účastnil; tu při požehnání klekl již dobrovolně a pocítil v duši neobyčejný klid a spokojenost. Rozhodl se, že stane

se katolickým křesťanem. Po dlouhém a tuhém vnitřním boji počal se cvičiti v katolickém náboženství, přijal křest svatý a později po nových studiích stal se též katolickým knězem. Kdysi cestoval Heřman Kohen jako znamenitý hudební umělec širým světem, aby sklízel slávu a bohatství — potom jako chudý řeholník Karmelitán, bos v hrubém šatě chodil a kázal všude o Nejsvětější svátosti oltářní a o slastech, jež podává těm, kdož ji s láskou ctí, s pokorou se jí klanějí, s vroucí touhou přijímají, takže sobě opravdu zasloužil čestného názvu kazatele Nejsvětější svátosti oltářní.

Milí křesťané! Uvažte, jak teprve veliké milosti působí svátostné požehnání věřícím křesťanům. Proto nikdy neopomeňte příležitosti, byste tohoto požehnání dosáhli, přicházejte rádi vždycky, kdy vás hlas zvonu zváti bude. Zvláště v neděli a ve svátek přicházejte vždy rádi na odpolední pobožnosti, při nichž svaté požehnání se uděluje. Pějte vždy radostně: „Svatý, svatý, svatý“, na kolena padejte pokorně před skrytým Spasitelem jako dítky Boží, jako učedníci Kristovi, jako budoucí vyvolenci, a přijímejte svátostné požehnání od Toho, jenž jest pramenem všeho požehnání pro čas i pro věčnost. A když vám Kristus bude žehnati, hijte se v prsa a volejte z celé duše: „O Ježíši, buď mně milostiv, o Ježíši, buď mně milosrdný, o Ježíši, odpusť mi hříchy mé!“ „O Ježíši, v tebe věřím, o Ježíši, v tebe doufám, o Ježíši, tebe nade všechno miluji!“

Pohřeb Pána Ježíše - Nejsvětější svátost oltářní, pokrm na cestu do věčnosti.

*„A Josef položil ho do hrobu,
který byl vytesán ze skály.“*

Mar. 15, 46.

Svatý papež Řehoř Veliký vypravuje tuto událost: Hrabě Theofanius, jemuž byla svěřena vrchní správa území jménem Centeretruin, konal obětavě a neunavně skutky křesťanské lásky k bližnímu, až jedenkrát se roznemohl a hodinka jeho smrti se blížila. Po několik dní bylo venku hrozné povětrí, zuřila bouře, dešť řinul se s oblak, jakoby se mračna protrhla, takže se nikdo na ulici neodvážil. Choť nemocného hraběte stála u okna a několikrát hlasitě zabědovala. „Co je ti?“ — tázal se nemocný manžel, „co tě tak velice zarmucuje?“ „Ach,“ odpověděla choť jeho, „jak nemám bédovati? Není již žádné naděje, že budeš na živu zachován, a nad to, kdybys dnes zesnul, zdaž bude možno při tak hrozném počasí tvoji tělesnou schránku uctivě pochovati?“ — „Upokoj se,“ pravil Theofanius, „až dokonám, bude obloha opět jasná a bude klidno!“ Po těch slovech brzo následovala smrt, a po jeho smrti změnilo se počasí v klidné a jasné. Avšak ukázala se ještě jiná znamení. Na rukou a nohou zemřelého, které byly pakostníci naběhlé a zubožené, nebylo více k spatření žádných stop nemoci, a když čtvrtý den po pohřbu manželka dala vrchní kámen hrobový odstraniti, aby místo něho krásný náhrobek byl postaven, cítili všichni přítomní libeznou vůni z hrobu vycházející. Tak odměnil Bůh skutky milosrdenství, které Theofanius konal.

Rozmilí v Kristu! Podobnou událost shledáváme v dějinách utrpení našeho Pána a Spasitele. Ježíš v Jerusalemě a po celé vlasti své konal podivuhodné skutky milosrdenství. Když blížil se konec jeho, zavládl bouřlivý odboj na ulicích svatého města. Nevděčný a zaslepený lid zuřivě volal: „Pryč s ním! Na kříž s ním!“ — a nenastal pokoj, dokud Ježíše nepřibili na kříž. Když však Ježíš na kříži visel a umíral, rozzuřila se bouře

a odboj i v mrtvé přírodě, tmy obklíčily povrch zemský, země se třásla, skály pukaly. Bude možno tělesnou schránku usmrčeného Beránka Božího uctivě pochovati? — tak tázali se plni úzkosti a starosti věrní přátelé Páně, a kam ho máme pochovati, když mezi zločinci počten byl? Když však Ježíš na kříži dokonal, utišila se bouře v přírodě, slunce opět vyšlo z tmavých mraků, vůně jara zavanula a z města Jerusalema přicházeli věrní přátelé Ježíšovi, by svaté tělo jeho s kříže snali a do nového hrobu položili, do nového hrobu, v němž ještě nikdo nebyl pochován, by se tak v pravdě vyplnila slova proroka řkoucího: „Bude hrob jeho slavný.“

Hle, toť poslední obraz z utrpení Páně: Ježíš do hrobu položen. Sv. evangelium líčí nám pohřeb tento slovy: „Josef položil ho do hrobu, kterýž vytesán byl ze skály; tam měl odpočívati až do dne vzkříšení.

Podobně také živé tělo Pána Ježíše klade se do srdce věřícího křesťana, když chystá se člověk rozloučiti se s tímto světem. Tu přijímá křesťan do srdce svého nejsvětější Tělo Páně jako posilu k poslednímu boji, jako pokrm na cestu do věčnosti, jako závdavek budoucího zmrtvýchvstání, což se děje v posledním svatém přijímání, jež proto také se nazývá pokrmem na cestu do věčnosti.

Drazí přátelé! Dospěli jsme k poslednímu rozjímání svatopostnímu. Je to sedmý obraz z utrpení Páně: „Pán Ježíš do hrobu položen, a obraz tento významu svého dochází i v Nejsvětější svátosti oltářní, jež jest pokrmem našich duší na cestu do věčnosti.

Pro své svaté drahé rány, Jesu Kriste, smiluj se nad námi!

I.

Přeohrké utrpení Páně bylo skončeno, svatý život jeho zhasnul, mrtvý Ježíš visel na kříži, oplakáván od božské Matky a věrných přátel. Podle předpisu nesměla těla popravených zůstat na kříži přes svátky velikonoční. Proto šli někteří přátelé Ježíšovi, v čele jich Josef z Arimathie, vznešený člen velerady, k Pilátovi, prosíce za tělo Ježíšovo, by je mohli uctivě pochovati. Tak chtěli zabrániti, by tělo Ježíšovo nebylo zakopáno podle obyčeje mezi zločinci na místě popravném, na hoře Kalvarii. Také chtěli prokázati božskému Spasiteli poslední poctu zde na zemi, vždyť s krvácejícím srdcem viděli, jak milovaný Mistr jejich bez pomoci byl vydán tolika krivdám a posměchu, jimiž zahrnovali ho nepřátelé jeho. Pilát rád splnil jejich žádost. Chtěl tak alespoň poněkud odčiniti bezpráví, kteréž spáchal nespravedlivým roz-

sudkem nad nevinným. Josef z Arimathie přibral sebou Nikodema, jenž rovněž byl tajným učedníkem Ježíšovým a byl mužem vzácným v Jerusalemě. Oba činili nyní přípravy, aby spěšně tělo Ježíšovo bylo s kříže snato a podle obyčeje židovského balsamováno. Josef nakoupil jemného plátna a Nikodem „přinesl smíšeninu myrhy a aloe, okolo sta liber“ (Jo. 19, 39). Služebníci jejich přinesli žebřík a jiné potřebné nástroje, by tělo Kristovo mohlo býti s kříže snato.

Vojáci zlámali již dříve kosti obou zločinců s Ježíšem ukřižovaných, aby uspišili jejich smrt, poněvadž ještě se smrti zápasili. Když však přišli k Ježíšovi a viděli, že již zemřel, nezlámali kosti jeho, nýbrž jeden z vojinů kopím probodl Nejsvětější srdce Ježíšovo a ihned vyšla krev a voda, jako jisté znamení, že smrt nastala. Tak se naplnilo, co ústy prorokovými bylo předpověděno: „A patřiti budou na mne, kteréhož bodli“ (Zach. 12, 10).

Nyní počalo snímání těla Ježíšova s kříže. Josef z Arimathie a Nikodem opřeli žebřík ze zadu na kříž a vystoupili naň, uctivě vytáhli hřeby z proražených rukou a nohou a sňali korunu trnovou s hlavy jeho. Pak zavinuli mrtvé tělo Páně do plátna a pomalu a opatrně spouštěli je k zemi. Pod křížem seděla Maria, přesvatá Matka, bolestná Matka, jejíž srdce meč bolesti pronikl. Drahé tělo Ježíšovo položili jí na klín. Nyní má opět své milé dítě, jemuž v těch hrozných mukách nemohla lásky prokázati. Nyní má opět své dítě milé, ale jak vypadá? Mrtev, zneuctěn, zohaven, že nebylo místa zdravého na celém těle, zkrvavený, potřísněný. Maria žalně patřila na zohavenou mrtvolu svého božského Syna, líbala jeho zkrvavené tělo, jeho zavřené oči; její vzdechy a nářky pronikaly posvátným tichem večerním.

Nyní bylo tělo Páně umyto, a teprve potom bylo viděti, jak hrozná muka musil Pán Ježíš vytrpěti, nyní bylo viděti strašlivé rány na jeho těle. Když svaté tělo bylo čisto, pomazali je vonnými vzácnými mastmi; stalo se tak ovšem jen nakvap, pro blízkost svátků nebylo možno důkladně balsamování provésti. Poté zavinuli je do plátna, hlavu, ruce i nohy, „jakž je obyčej u židů pochovávat.“ Bolestná Matka objala ještě naposledy svaté tělo Ježíšovo a dojemně se s ním loučila. Nyní vzali mužové drahé brímě na ramena svá a snášeli je s hory Golgothy.

Blíže Golgoty, nedaleko brány Betlemské, kterou Pána dnes s křížem vyváděli, byla krásná zahrada s velikými stromy a ozdobnými záhony květinovými; náležela Josefu z Arimathie, který tam měl ve skále vytesaný pěkný hrob — přichýstal jej ke dni svého pohřbu vlastního — nyní však přenechal ho k důstoj-

nému pohřbu Páně a tak přispěl, by se splnila předpověď prorokova: „Hrob jeho bude slavný.“

K tomuto hrobu, nejmilejší, ubíral se podivný průvod pohřební, nejslavnější, jaký kdy země viděla. Josef z Arimathie a Nikodem, svatý Jan a obrácený setník římský, který (podle ústního podání), neodloučil se již od Ježíše, tito mužové nesli svaté tělo Ježíšovo; bolestná Matka s Máří Magdalenou a jinými nábožnými ženami následovala, tiše, beze slova kráčeli zahradou, kterou obestíral již večerní soumrak s červánky; andělé Boží doprovázeli truchlice pohřeb svého krále.

Hroby bohatých a vznešených židů byly obyčejně ve skalách vytesány; byly to malé komůrky se schránkami pro mrtvá těla. Také Josef měl takový hrob. Tam odnesli svaté tělo Ježíšovo a položili je do vytesané komůrky, ve které zanechali zbylé vonné masti. Nato muži přistavili veliký kámen ke dveřím hrobovým, a všichni vrátili se smutně zpět do města.

Nastala noc. Ticho všude, v Jerusalemě, na Kalvarii, u hrobu. Dokonal božský Trpítel — nyní odpočívá a spí v hrobu; tu odpočívá až do rána třetího dne, od večerních červánků velkého pátku až k ranním červánkům velikonočním, ke dni vzkříšení.

S každého obrazu utrpení Páně, jež jsme v letošním posvátném čase postním se zbožností uvažovali, obraceli jsme zraky své na Nejsvětější svátost oltářní, jež jest drahocenným památníkem utrpení a smrti Pána Ježíše. Proto i nyní obraťme zraky své od hrobu Ježíšova k Nejsvětější svátosti oltářní, a shledáme, že tělo Ježíšovo, které bylo do hrobu položeno, také i do srdce věřícího křesťana uloženo bývá. Známο vám, že se tak děje ve sv. přijímání. Při sv. přijímání na smrtelném loži přijímá umírající křesťan tělo Páně jako pokrm na cestu do věčnosti. Tak jeví se nám Nejsvětější svátost oltářní opět v nové podobě, v novém poměru k životu věřícího křesťana, jako pokrm na cestu do věčnosti.

II.

Když prorok Eliáš prchal před úklady bezbožné královny Jezabely a manžela jejího krále Achaba, unaven cestou usnul pod keřem jalovcovým. I přišel anděl Hospodinův, dotekl se boku jeho, vzbudil ho a řekl: „Vezmi a jez, neboť máš dalekou cestu před sebou“, a ukázal mu bochník chleba a džbán. Prorok vstal, jedl a pil a pak šel dále; posílněn tímto pokrmem došel šťastně až na sv. horu Horeb.

Podivuhodně nasycení prorokovo chlebem nebeským jest obrazem Nejsvětější svátosti oltářní, kteráž ve sv. přijímání silí člo-

věka na pouti tímto pozemským životem. O sv. přijímání rozjímali jsme již druhou neděli postní. Milí křesťané! Jednou přijde den, kdy podobně jako prorok Eliáš umdleni touto cestou pozemskou klesneme na lůžko bolestné, smrtelné, síly tělesné nás opustí, údy našeho těla vypoví službu, a duše naše bude malomyslněti, protože brzy má stanouti před tváří Boha, který bude jejím soudcem. Kdo nám pomůže v onen den, kdo nás potěší, kdo znova vzpruží mizející síly duševní? Ježíš to učiní, Ježíš v Nejsvětější svátosti oltářní. On posílá nám kněze, služebníka svého, kterýž nám řekne, jako řekl anděl proroku Eliášovi: „Vstaň a jez, neboť máš dlouhou cestu před sebou, cestu do věčnosti.“ Nepodá nám chleba a vody, nýbrž podá nám Nejsvětější tělo a nejdražší krev P. Ježíše v Nejsvětější svátosti oltářní na posilu v trpkém boji smrtelném, jako pokrm na cestu do věčnosti, jako závdavek budoucího spasení: „Ejhle. Beránek Boží, ejhle, který snímá hříchy světa!“ tak promluví k nám kněz a se slovy: „Přijmiž, bratře (sestro), posilu na cestu tělo Pána našeho Ježíše Krista, aby tě ochránil od nepřitele zlého a přivedl do života věčného“ — toto tělo Páně nám podá kněz, Nejsvětější tělo našeho božského Spasitele.

Nejmilejší! Jak veliká jest láska Ježíšova, který nás v tomto rozhodném okamžiku neopouští a nám láskyplně pomáhá, kdy potřebujeme pomoci jeho nejvíce! Jak veliká jest láska Ježíšova, který v rukou svého kněze spěchá k umírajícímu, jenž do chudické chaty žebráka právě tak rád vchází, jako do paláce vznešeného krále a vysokého knížete. Veliká jest láska Ježíšova, vždyť svatý evangelista o něm praví: „Když miloval své, až do konce je miloval,“ a Ježíš ubohé, strachující se duši podává poslední a nejvyšší útěchu v poslední hodině pozemského žití.

Veliké a zázračné jsou účinky každého svatého přijímání, které hodně za živa přijímáme; rovněž veliké a zázračné jsou účinky posledního sv. přijímání, dostane-li se nám toho štěstí a té milosti, že svaté přijímání jako pokrm na cestu přijímati můžeme na svém lůžku smrtelném.

1. Svaté přijímání na lůžku smrtelném ulehčuje naši smrt. Vždyť v tom svatém přijímání posledním Ježíš sám se spojuje co nejúžeji s naší duší a vlévá do ní zázračné síly, odevzdanost, naději, důvěru v boží milosrdenství, že umírající může se svatým Pavlem potěšen zvolati: „Mně živu býti Kristus jest, a umřítí zisk; žádám si rozdělen býti a žítí s Kristem!“

2. Svaté přijímání na smrtelném loži ulehčuje rozsudek Boží spravedlnosti při soudu soukromém, který koná Bůh nad duší hned po odchodu z tohoto světa. Zdaž může božský Spasitel

zavrhnutí toho, kdož ho v posledním okamžiku života nábožně přijal?

3. Svaté přijímání na smrtelném loži je také zárukou budoucího slavného zmrtvýchvstání. Praviť o něm sám Kristus Pán: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den nejposlednější.“ Poslední svaté přijímání uděluje tělu našemu božský zárodek budoucího zmrtvýchvstání, budoucího oslavení a nepomíjitelné blaženosti: „Nezanecháš svatého svého v hrohě!“ Tato slova, nejmilejší, platí o křesťanu, který přijímáním Nejsvětější svátosti v poslední hodině života svého se posvěcuje. Poslední svaté přijímání, které na pokraji hrobu přijímáme, sahá za hrob, spojuje život a smrt, čas i věčnost, smrtelný život a nesmrtelnou blaženost.

Ó, jaké to lože smrtelné, ku kterému přistupuje Ježíš jako Těšitel a Spasitel v pokrmu na cestu do věčnosti! Závidění hodný takový umírající! Bůh sám jest s ním spojen, sborové andělští jej obklopují, nebeský mír spočívá v jeho tváři, pokoj nebeský září v jeho zraku. Potěšena odděluje se duše od těla a na perutích touhy vroucí spěchá z tohoto slzavého údolí, z tohoto pozemského vyhnanství do věčné otčiny nebeské.

Rozmilí posluchači! Chcete-li i vy jedenkrát zemřítí smrtí šťastnou a blaženou, žijte spravedlivě, milujte a ctěte Nejsvětější svátost oltářní v životě svém a přijímejte ji často se zbožností, dokud zdrávi jste. Pamatujte: budete-li často v životě ke stolu Páně přicházeti, pak, až budete nemocni a slábi na těle a nebudete moci sami přijít ke stolu Páně, Spasitel sám rád přijde k vám, aby vás občerstvil, potěšil, upokojil a oblažil. Při každém svatém přijímání, které konáte, volejte k svému Spasiteli: „Ó, můj Ježíši, kterého jsem dnes požíval, buď také jedenkrát na smrtelné posteli mým pokrmem na cestu do věčnosti, a nedopusť, abych bez tebe odešel na onen svět!“ A kdybys dnes, milý křesťane, nebo zítra ocitnul se na smrtelné posteli, neopomeň brzo zavolati k sobě Ježíše jako pokrm duše své, zavolej si ho do svého příbytku, přijímej ho, dokud jsi ještě při síle a při smyslech, přijímej ho s pobožností, vírou a láskou a nebeské účinky posledního svatého přijímání způsobí, abys šťastně zemřel, abys věčně žil.

Obsah :

<i>I. Poslední večeře Páně — oběť mše svaté . . .</i>	<i>5</i>
<i>II. Pán Ježíš na hoře Olivetské — svaté přijímání .</i>	<i>14</i>
<i>III. Pán Ježíš v žaláři — Nejsvětější svátost oltářní ve svatostánku</i>	<i>23</i>
<i>IV. Ejhle člověk — výstava Nejsv. svátosti oltářní .</i>	<i>31</i>
<i>V. Křížová cesta — slavnost Božího Těla</i>	<i>41</i>
<i>VI. Smrt Páně na kříži — požehnání Nejsvětější svátosti oltářní</i>	<i>50</i>
<i>VII. Pohřeb Pána Ježíše — Nejsvětější svátost oltářní, pokrm na cestu do věčnosti</i>	<i>59</i>

